Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXX. št. 212 Ljubljana, petek 17. septembra 1937 Cena Din 1.-

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflijeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Narodno žalovanje na Češkoslovaškem:

Zadnja pot Masaryka v Prago

Drevi bodo na lafeti težkega motoriziranega topa prepeljali krsto s pokojnim Masarykom iz Lan v Prago in jo na Hradčanih položili na mrtvaški oder — Pogreb bo v torek dopoldne

Praga, 17. septembra r. V programu pogrebnih svečanosti za umrlim prezidentom Osvoboditeljem T. G. Masarykom so bile včeraj sklenjene nekatere spremembe. Zaradi prihoda inozemskih delegacij bo pogreb vendarle v torek, 21. t. m. ob 10. dopoldne.

Zemske ostanke bodo drevi prepeljali iz Lany v Prago. Popoldne odpotuje poveljnik straže na Hradčanih polkovnik Kvapil s svojim štabom v Lane, kjer to naprosil rodbino pokojnika, naj izroči krsto z zemskimi ostanki velikega državnika njemu v svrho prevoza v Prago in prireditve vojaškega pogreba z največjimi častmi. Truplo prezidenta Masaryka, ki leži v preprosti krsti, bo nato položeno na lafeto motoriziranega topa in bo v spremstvu težkega topništva prepeljano v Prago. Pred mestom se bo temu sprevodu pridružil oddelek konjenice pod poveljstvom komandanta češkoslovaške konjenice generala Dostaleka. Okrog 22. ure bo sprevod prispel na Hradčane, kjer ga bodo pričakovali najvišji dostojanstveniki s prezidentom republike dr. Benešem na čelu. Nato bodo položili krsto na katafalk v tako zvani Plečnikovi dvorani. Od sobote od 9. dopoldne nepretrgoma do ponedeljka zvečer do 21. ure bo dovoljen dostop občinstvu. Pogrebne svečanosti se bodo pričele v torek ob 10. dopoldne. Na Hradčanih se bo poslovil od prezidenta Osvoboditelja prezident republike dr. Beneš, nato pa bo sprevod krenil po glavnih ulicah mimo parlamenta in mestne hiše na Wilsonov kolodvor, koder bo defile čet. Nato bodo krsto prenesli v poseben vlak, s katerim bo prepeljana v Lane in tam položena v začasen grob. Pozneje bo za Masaryka zgrajen poseben mavzolej.

Žalna seja ljubljanskega mestnega sveta

Ljubljana, 17. septembra

Za danes ob 11. uri je župan dr. Adlešič sklical žalno sejo, s katero je mestni svet počastil spomin dr. Tomaža Masaryka. V veliki dvorani na magistratu pod veliko sliko pokojnega Masaryka, ki je bila obdana s cvetjem in ovita s florom, so se zbrali načelniki vseh mestnih uradov, vsi občinski svetniki pa niso čutili potrebe priti na pietetno svečanost.

Žalno sejo je otvoril dr. Adlešič. Njegov govor, v katerem je orisal življenje dr. Masaryka in njegove velike zasluge ne le za svobodo svojega češkoslovaškega naroda, temveč tudi za svobodo Jugoslovanov,, so navzoči poslušali stoje ter ob koncu zaklicali velikemu pokojniku trikrat »Slava«.

Gospod župan je nato še naznanil, da je odposlal v imenu mestnega sveta in prebivalstva Ljubljane sožalne brzojavke in sožalna pisma prezidentu ČSR dr. Benešu, češkoslovaškemu konzulu Minovskemu v Ljubljani, primatorju Prage Zenklu, JČ ligi v Ljubljani in Češkoslovenski Obci v Ljubljani. Predlagal je še posebno sožalno izjavo prezidentu Benešu in primatorju Zenklu z žalne seje ter nato kratko svečanost zaključil

Sožalje Ljubljane

V imenu ljubljanskega prebivalstva je ljubljanski župan poslal prezidentu češkoslovaške republike dr. Benešu naslednjo brzojavko:

Globoko užaloščen vsled smrti velikega prezidenta, ustanovitelja bratske češkoslovaške republike, Tomaža G. Masaryka izrekam v imenu mestnega sveta, celokupnega prebivalstva Ljubljane in v svojem lastnem imenu Vaši Ekscelenci svoje globoko sožalje. — Predsednik mestne občine Ljubljana dr. Juro Adlešič.

Poziv vojnim dobrovoljcem

Pozivajo se vsi v Ljubljani bivajoči vojni dobrovoljci, da prisostvujejo Masarykovi žalni svečanosti danes ob pol 21. uri na Taboru. Obleka poljubna z dobrovoljskim znakom. V ponedeljek, 20. t. m. ob pol 19. uri, na dan pogreba Velikega pokojnika prezidenta Osvoboditelja, dr. T. G. Masaryka, vzornika legionarskega pokreta bratskega češkoslovaškega naroda, bo v društveni sobi vojnih dobrovoljcev, Frančiškanska ul. 10, žalna seja društvene uprave. — Odbor.

Žalne svečanosti Čehoslovakov v Beogradu

Beograd, 17. septembra. AA. Snoči je bila v Češkoslovaškem domu spominska seja zaradi smrti predsednika Masaryka. Sejo so sklicali Češkoslovaška zveza v kraljevini Jugoslaviji, češkoslovaška društva v Beogradu, češkoslovaška šola, Masarykove češkoslovaške občine, Češkoslovaška beseda in društvo češkoslovaških žen. Na seji je govoril o pokojnem Masaryku predsednik Češkoslovaške zveze inž. František Zajc. S seje je bila odposlana sožalna brzojavka Janu Masaryku. Na sam dan pogreba bo v Češkoslovaškem domu še posebna seja, katere se bo udeležila vsa češkoslovaška kolonija v Beogradu in na kateri bodo zastopana tudi druga beograjska društva. Po končanem programu bodo vsi poslušali prenos pogrebnih svečanosti po radiu.

V Rusiji se probuja nacionalizem

Ostra kritika vladajočih razmer v moskovski „Pravdi"

Moskva, 17. septembra. Poluradna »Pravda« piše že nekaj časa prav ostro proti upravnikom raznih zveznih sovjetskih republik. Sodeč po teh člankih vlada v teh republikah pravo razsulo. List trdi, da so upravniki nekaterih sovjetskih zveznih republik odkriti agenti trockistov in nacionalistov. Po poročilu tega in še nekaterih drugih sovjetskih listov odpada prebivalstvo nekaterih republik na skrajnem zapadu in skrajnem vzhodu sovjetske zveze v zadnjem času od Moskve in se nagiba k nacionalizmu. Če se pa tamkaj ne uveljavlja krajevni nacionalizem, se pa širi opozicijska trockistična in buharinska propaganda. Neprestano čiščenje, pravi »Pravda«, le ne rodi pravih sadov. Zato trdi pisec tega senzacionalnega članka, se neprestano menjajo narodni komisarji izvršnih odborov in strankinih glavnih odborov v posameznih sovjetskih republikah. List omenja predsednika sveta narodnih komisarjev sovjetske Ukrajine Ljupčenka, ki je naredil samomor na sami seji sveta narodnih komisarjev, ko so mu dokazali, da je izdajalec. Z Ljupčenkom pa še niso izginili vsi izdajalci med upravniki sovjetske Ukrajine. Med drugim obtožuje ukrajinskega narodnega komisarja za prosveto Zatonskega, da je zavestno izročil vso ukrajinsko ljudsko prosveto domačim nacionalistom in agentom tujih držav.

Kmalu po ustrelitvi Tuhačevskega in njegovih tovarišev so dognali, da je državna uprava v Beli Rusiji vsa protirevolucionarna in v tuji službi. V Beli Rusiji oznanjajo celo med vojaštvom, da je treba sedanji red uničiti z ognjem in mečem. Znano je, da je predsednik sveta narodnih komisarjev Bele Rusije Golodjet naredil samomor kakor njegov ukrajinski tovariš Ljupčenko. Zdaj so pa komaj nekaj mesecev po Golodjedu odstavili njegovega naslednika Boljkovića. Prav tako sta odstavljena komisarska pomočnika Sakijan in Ljubović. List govori nato zelo ostro o glavnem tajniku komunistične stranke za Uzbekistan Akmaru, ki bo kmalu sledil tja, kamor je moral predsednik te sovjetske republike.

»Pravda« obtožuje tudi Kramova, da podpira razna tajna muslimanska nacionalistična društva in da pospešuje obnovitev nekdanje uporniške organizacije Basmadžija, ki se je svojčas pod vodstvom Enver-paše dolgo borila z orožjem proti rdeči vojski. Nedavno tega so morali odstaviti ravnatelja tamošnjega lista »Pravde« Vostoka Kasanova in krajevne prosvetne nadzornike v Uzbekistanu. Dokazano je, da podpirajo državne prosvetne oblasti v tej republiki neke domače književnike, ki po načrtu pišejo proti sovjetskemu duhu. Tudi v Kareliji ni bolje, pravi »Pravda«. Tu so sovjetski upravniki proglasili finsko narečje za uradni državni jezik, da bi na ta način Karelijo v kulturnem oziru ne ločili od Finske, kjer vlada izrazito protisovjetsko razpoloženje. Z uvedbo tega uradnega jezika so pespešili delo finskih in nemških agentov. V karelijskih prosvetnih ustanovah vladajo protisovjetski možje, ki v šolah, gledališčih in drugih prosvetnih ustanovah odklanjajo karelijski uradni jezik v korist finskega. Za vse to je odgovoren med drugimi predsednik tamošnjega izvršnega odbora Arhipov in njegov tajnik Sejkonen. Posamezne prosvetne ustanove sta napolnila s tujimi agenti. Prav tako ponarejajo uradniki prevode in strankine proglase o vzgoji mladine.

Podobno velja tudi za burjatsko republiko, kjer so prevodi najvažnejših Ljeninovih naukov ponarejeni in predrugačeni v smislu burjatskih nacionalističnih in vsemongolskih političnih stremljenj. Ti prevodi naj služijo tudi budistični veri in naj dvigajo avtoriteto Dalaj Lame. Nedavno tega so morali zaradi tega prijeti ravnatelja burjatskega osrednjega kulturnega zavoda Bazarona, ker je dokazano, da je bil agent provokater.

Negrinova obtožba pred DN

Nevarnost na Sredozemskem morju ogroža mir v vsej Evropi

Ženeva, 17. septembra. Na včerajšnji seji sveta Društva narodov je zastopnik Španije Negrin izjavljal, da bo zdaj govoril le o nevarnosti na Sredozemskem morju in da se bo pozneje dotaknil vmešavanja tujih sil v Španiji.

Negrin je nato pojasnjeval, da pomenijo torpediranja v Sredozemskem morju hudo nevarnost za mir. V zvezi z raznimi pripetljaji v španskih vodah je nato Negrin izjavil, da je Nemčija preprečila nepristransko preiskavo. V zadnjem času je zaradi novih napadov na ladje postal položaj nevzdržen. Španska vlada se je morala zaradi tega obrniti s posebno noto na Društvo narodov in zahtevati od prizadetih držav, naj temu napravijo konec. Prizadete sile so zaradi tega sklicale konferenco, kamor so povabile tudi države, ki niso v Društvu narodov. Valencijska vlada se mora čuditi, in mora protestirati, da je niso povabili na nyonsko konferenco, čeprav je Španija vsekako prizadeta in bi morala biti tamkaj zastopana. Priznava pa navzlic tem pridržkom, da se je nyonska konferenca dokaj obnesla, mnogo bolj kakor odbor za nevmešavanje. Sklepi nyonske pogodbe bodo zaradi tega zelo koristni, če jih bodo odločno izvedli. Nato je Negrin omenil, da ostanejo španske ladje tudi po nyonski konferenci brez varstva. Vprašanje varnosti v Sredozemskem morju je pa treba rešiti v celoti. Na kraju je Negrin izjavil, da je treba odkloniti domnevo o dozdevno neznanih napadalcih, ker vemo, da pripadajo napadalci v Sredozemskem morju gotovim državam, ki pa bi morale zanje odgovarjati. Upa, da svet Društva narodov ne bo zaprl oči pred dejstvi.

Japonska ofenziva ni uspela

Glavni naval japonskih čet so Kitajci odbili

Peiping, 17 septembra. Po poročilih japonskega poveljstva so japonske čete dosegle nove uspehe v peti ofenzivi južno od Peipinga. Med tem pa je postalo že popolnoma jasno, da je veliko gibanje japonskih čet, ki so poskušale popolnoma obkoliti Kitajce, uspelo le deloma. Glavni del japonskih čet je prekoračil reko Cumu-Cumu in nadaljeval svoje napredovanje v smeri proti Čočovu. Desno krilo japonske vojske, ki se vojskuje na ozemlju ob železniški progi Peiping-Sankeu, je napredovalo za okoli 5 km v smeri proti mestu Liuliho, katerega padec se pričakuje vsaki trenutek.

Tokio, 17. septembra. Japonci nadaljujejo svoje napredovanje v smeri južno od Peipinga. Iz Kantona se doznava, da so japonska letala poskušala bombardirati mesto. Kitajske protiletalske baterije pa so jih takoj začele obstreljevati in jih razgnale, tako da niso vrgle nobene bombe na mesto.

Šanghaj, 17. septembra. Agencija »Central News« poroča, da so kitajske čete spet zavzele železniško postajo Pingci na progi Tiencin—Pukeu in obkolile tri japonske oddelke v tem mestu, okolj katerega se sedaj vodijo ostre borbe.

Še vedno govorice o Schachtovem odstopu

Berlin, 16. septembra. b. Za presojo sedanjega gospodarskega položaja v Nemčiji je nadvse značilno dejstvo, da se še vedno z vso vztrajnostjo širijo govorice o bližnji demisiji dr. Schachta, dasi so bile že demantirane. Spričo pomena, ki bi ga imela sprememba na tako važnem mestu, kakor je gospodarsko ministrstvo, pa tudi spričo Schachtovih finančnih sposobnostih, se temu nihče ne čudi. Ker se bo Hitler najbrž v kratkem za nekaj dni vrnil v Berlin, ni izključeno, da bo vzel v pretres tudi Schachtovo zadevo, ki je baje zelo aktualna, ker je dr. Schacht že vložil prošnjo za sprejem ostavke. V poučenih političnih krogih so mnenja, da bo prišlo do spremembe v gospodarskem ministrstvu najkasneje v pričetku prihodnjega meseca.

Obtožbe Francove vlade proti Rusiji

Pariz, 16. septembra. o. »Matin« poroča, da je španska nacionalistična vlada zbrala dokaze, po katerih so podmornice, ki so napadale mednarodne tovorne parnike na Sredozemskem morju, pripadale ruskemu vojnemu brodovju. Ta dokazila se za enkrat nanašajo na dve ruski podmornici po 950 ton, izmed katerih se je ena pred kratkim ustavila v Alicantu. Neka ruska ladja je od tam odplula v Odeso, da bi pripeljala v republikansko Španijo nove torpede zato podmornico. Nacionalistična vlada namerava baje svoja dokazila dati na razpolago londonskemu nevtralnostnemu odboru, po vesteh iz Londona pa španski nacionalisti angleške admiralitete s svojim dokaznim gradivom nikakor ne bodo presenetili.

Nemška bojazen pred vohuni

Berlin, 16. septembra. AA. Letos bodo ob priliki velikih nemških manevrov podvzeti posebni ukrepi, da se prepreči vohunstvo. Uradno poročilo pravi, da je jasno, da se bo tuje vohunstvo skušalo seznaniti z učinkovitostjo vojaškega materijala, s katerim razpolaga Nemčija, ukrenjeno pa je bilo vse, da se prepreči izdaja tajnosti in zavaruje nemška vojska. Izdajalci naj se zavedajo, da bodo izgubili glavo, ako bodo prijeti. Vsakdo, kdor bo opazil kaj sumljivega, naj o tem takoj obvesti policijsko oblast.

Zarota proti vladi v Barceloni

Med zarotniki je tudi več oficirjev

MALAGA, 17. septembra. V Barceloni so odkrili razširjeno zaroto proti vladi. Samo v eni vojašnici je bilo aretiranih, kolikor se doznava, okoli 40 udeležencev te zarote. Med aretiranci je tudi nekaj znanih političnih in vojaških osebnosti

S španskih bojišč

Valencija, 17. septembra. AA. Uradno sporočilo vojnega ministrstva pravi, da so republikanske čete odbile sovražnika pri Serro Cabesi, Valvedre, Delosu in Arajosi na gvadalajarskem odseku. Nato so same zavzele sedem krajev. Na severnem bojišču so se republikanci vrnili v svoje prejšnje položaje pri Lini in Piccoloroni, in to po naporni borbi, ki je trajala ves dan. Na leonskem bojišču je sovražnik zavzel Queto Negro, na južnem bojišču pri Cordobi pa je napadel naše postojanke, toda je bil odbit s hudimi izgubami. Republikanske čete pritiskajo nadalje na tretji črti med krajema Moritoro in Sierra de Grana.

Ob priliki včerajšnjega bombardiranja Valencije s strani uporniških letal je bilo ubitih 20 oseb, 50 pa ranjenih. Močno je poškodovano poslopje norveškega poslaništva.

Salamanca, 17. septembra. Poročilo vrhovnega poveljstva pravi, da nacionalisti še vedno napredujejo na leonskem bojišču in da so zavzeli vrhove Longo el Rudiu in vas Vidangos. Republikanske čete pa so zažgale Palladuru Rodienso in Villa Manin. V vzhodnem odseku asturijskega bojišča so nacionalisti zavzeli kraje Oseno, Rasabach, Arangas in višino Kablares. Na ostalih bojiščih ni nič novega.

Ženeva, 17. septembra. Trdi se, da je bilo na sestanku takozvanih nevtralnih držav, Danske, Finske, Švedske, Holandske, Belgije in Švice sklenjeno ,da bodo zastopniki teh držav glasovali za ponovno izvolitev Španije v svet DN.

Kupujte domače blago!

Borzna poročila.

INOZEMSKE BORZE

Curih, 17. septembra. Beograd 10.—, Pariz 14.65, London 21.5625, New York 435.375, Bruselj 73.275, Milan 22.925, Amsterdam 239.575, Berlin 174.70, Dunaj 79.45 — 82.05, Praga 15.21, Varšava 82.25, Bukarešta 3.95.

Politični obzornik

Odpovedana ljubezen

Ljuba Davidović, vodja bivše demokratske stranke in eden izmed voditeljev tako zvane srbijanske združene opozicije, se je udeležil petomajskih volitev leta 1935. pod okriljem dr. Mačka. Od takrat do danes je bil v najtesnejših prijateljskih stikih z dr. Mačkom, ž njim se je dolgi dve leti pogajal za »sporazum«, v zadnjem času pa so se celo širile vesti, da se deluje celo na strnitvi seljačko-demokratske koalicije s srbijansko združeno opozicijo. Vzpričo tega mora vsakogar presenetiti vest, ki jo objavlja včerajšnja »Politika«, da je Ljuba Davidović prekinil vse stike z dr. Mačkom. Kaj je Davidovića napotilo na ta nepričakovani korak, list ne navaja. Vsekakor je moral Davidović imeti zelo tehtne vzroke, da se je po skoraj dve in pol letnem sodelovanju odločil za ločitev od dr. Mačka. Javnost bi zanimalo vedeti za te vzroke, ki gotovo globoko posegajo v politično življenje.

Jezuiti prevzemajo gimnazijo

V Zagrebu obstoja nadškofijska gimnazija z deškim semeniščem. Na tej gimnaziji so doslej poučevali posvetni duhovniki-profesorji in celo nekaj neduhovnikov. Na pritisk nadškofa-koadjutorja dr. Stepinca, ki je, kakor znano, jezuit, je sedaj nadškof dr. Bauer odredil, da se poveri vzgoja in pouk na tej gimnaziji — jezuitom. S to odredbo pa kanoniki zagrebškega kaptola niso zadovoljni in zahtevajo, naj ostane vzgoja in pouk gojencev na tej gimnaziji še nadalje v rokah dosedanjih profesorjev. Ker je nadškof odbil njihove zahteve, so poslali posebno predstavko papežu v Rim. Ta njihov protest pa nima odložilne moči. Dosedanji ravnatelj mons. dr. Barac je že moral zapustiti svoje mesto, ki ga je zavzel Stjepan Jambreković, bivši direktor jezuitske gimnazije v Travniku. Te dni se je že tudi izvršila formalna predaja gimnazije v roke očetom jezuitom.

„Odličen gost iz Amerike"

Meseca julija je prišla v Zagreb skupina hrvatskih izseljencev iz Amerike pod vodstvom nekega Ivana Butkovića. Zagreb jim je priredil sijajen sprejem, njihovega voditelja Butkovića, ki so ga proglašali za velikega hrvatskega rodoljuba in vodjo vseh hrvatskih izseljencev v Ameriki, pa so obsipali z naravnost kraljevskimi častmi ter ga v triumfu vodili po vseh hrvatskih krajih. Pri vseh teh sprejemih in svečanostih so sodelovali Mačkovi pristaši, da, pravijo celo, da so bili pri teh prireditvah navzoči tudi poedini oblastveni organi. Že takrat so se jele širiti govorice, da Butković ni ne voditelj hrvatskih izseljencev, še manj pa rodoljuben Hrvat. Sedaj čitamo v »Samoupravi«, glasilu JRZ, o dotičnem Ivanu Butkoviću tole beležko: »Nezavisna Hrvatska država«, organ dr. Ante Pavelića v Ameriki, javlja, da je 23. avgusta 1937. prispel iz Jugoslavije Ivan Butković, predsednik »Hrvatske bratske zajednice«. Sprejeli so ga glavni tajnik »Hrvatskega domobrana« (dr. Pavelićeva organizacija) in več drugih njujorških Hrvatov-domobrancev, ki so ga navdušeno pozdravili in mu čestitali na njegovem pogumnem nastopu v domovini. Ivan Butković je takoj dal politično izjavo, v kateri je strahovito napadel Jugoslavijo, ne prizanašajoč nobenemu njenemu faktorju.« — Tako »Samouprava«, ki je bila svoječasno silno huda, ko so neki nacionalni listi opozorili javnost na famozno osebo Ivana Butkovića in omenili, da je ta mož zaupnik Ante Pavelića.

To je poštena borba?

V beograjskem glasilu JRZ čitamo to-le, vse preje kakor okusno politično beležko: »Okrog Š. Grčića se je v Sarajevu v zadnjem času zbiralo nekaj opozicije. Zakaj naj njemu služi opozicija? Mari mu je zmanjkalo kruha? Ali mu kaj preseda? Ali je morda njega kdo prikrajšal? S čim se mu je sploh ta vlada zamerila? Morda s tem, da on s svojo rodbino dviga vsakega prvega v mesecu na plačah in pokojnini na tisoče dinarjev, da on in njegovi že ne vedo, kam bi z denarjem? Grčić ima državno pokojnino, sin mu je sodnik v Sarajevu, hči profesorica, druga hči pri banski upravi, tretja hči omožena z upravnikom gledališča v Sarajevu, en sin v ekonomatu banovine, nečak urednik »Jugoslovenske Pošte« v Sarajevu itd. itd. A to in tako dalje ni forma, toda zoprno je nam, da bi še dalje naštevali.« — — — Dostojen list tako ne piše! Sicer pa, kdo plačuje uradnike in upokojence? Pravijo, da nihče drugi, kakor skupnost državljanov, in to je država!

Zanimiva vest

Preteklo nedeljo je napovedal svoj shod prvak bivše zemljoradniške stranke dr. Branko Čubrilović v Kninu v primorski banovini. Na shod je prišlo mnogo ljudi, po večini kmetov. Dr. Čubrilović pa je moge! nastopiti kot govornik šele, ko je obljubil, da ne bo napadal — vlade. Ko je nato jel napadati bivši režim JNS, so ga navzoči kmetje pozvali, naj takoj opusti vse napade na Jugoslovensko nacionalno stranko, ker so oni somišljeniki te stranke in so oni vrhu tega edino omogočili ta shod. Čubrilović se je kajpak moral udati. — Tega ne poroča morda kak nacionalni list, marveč polnlužbeno »Vreme« samo!

KINO UNION

Jutri premiera filma iz današnjega družabnega življenja po romanu H. R. Bastocha

V glavnih vlogah:
OLGA ČEHOVA
OLLY FLINT
HANS MOSER
ALBRECHT SCHÖNHALS

Njeni ljubimci
(Hanneri und ihre Liebhaber)

Spomenik kralju mučeniku v Ljubljani

Seja glavnega odbora za postavitev spomenika — Regulacija Zvezde in nov trg v zvezi s spomenikom

Ljubljan, 17. septembra.

Zadnja seja glavnega odbora za postavitev spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani je bila 7. marca 1935. Dve leti in pol je bil ožji odbor pod predsedstvom senatorja g. Ivana Hribarja na delu, da pripravi vse potrebno za postavitev spomenika, ki naj dostojno in manifestativno pokaže, kako iskreno smo ljubili Slovenci velikega kralja in kako živ je med nami njegov spomin. Snoči se je glavni odbor znova sestal, da sliši poročilo ožjega odbora o njegovem delu in odobri njegove sklepe. Sejo je otvoril in vodil predsednik senator g. Ivan *Hribar*. Glavni tajnik ravnatelj g dr. Janko *Lokar* je poročal o delu ožjega odbora od zadnje seje, ko je bilo soglasno sklenjeno, da se postavi v Ljubljani kralju Zedinitelju likovni spomenik.

Izid natečaja

Naša javnost je postajala že nestrpna, ker ves ta čas ni slišala nič določnega glede spomenika. Kakor je pri nas že navada, so se širile razne vesti, med njimi tudi ta, da spomenik sploh ne bo postavljen. Ožji odbor je porabil dve leti in pol, da je vestno proučil vsa vprašanja v zvezi s postavitvijo likovnega spomenika. Razpisan je bil natečaj za osnutek. V razsodišču so bili gg. inž. Ladislav *Bevc*, dr. Karel *Dobida*, arh. Herman *Hus*, prof. Gojmir *Kos*, svetnik Anton *Lajovic*, slikar Miha *Maleš*, arh. Jože *Plečnik*, inž. Matko *Prelovšek*, arh. Stanko *Rohrman*, prof. dr. Franc *Stele*, ravnatelj Ivan *Zorman* in upravnik Oton *Župančič*. Predsednik razsodišča je bil dr. Alojzij *Gradnik*. V razsodišču je bil prvotno tudi arh. *Costaperaria*, ki je pa pred ocenjevanjem projektov izstopil. Razsodišče je dobilo 16 osnutkov. Ker ni dosegel noben konkurent 90% točk, se prva nagrada ni podelila. Zato se je za nagrade določena vsota razdelila na dve drugi nagradi po 5000 din, na dve tretji po 3000 din in na 5 odkupnih nagrad po 1000 din. Drugi nagradi sta bili priznani kiparju Borisu Kalinu in arh. Ivu Spinčiču. Tretji nagradi so dobili kiparja Peter Loboda in Boris Kalin ter arh. Vinko Glanz.

Ljubljana dobi krasen osrednji trg

Po končanem delu razsodišča je predložil odboru svoj osnutek prof. arh. Plečnik in sicer brezplačno. Ožji odbor se je odločil za Pečnikov osnutek. Njegovo zasnovo bi lahko imenovali Aleksandrove propileje, ki spadajo glede na svojo situacijo v okvir nove regulacije stavbnega bloka med Šelenburgovo, Prešernovo in Wolfovo ulico ter Kongresnim trgom odnosno parkom Zvezda. Regulacija omenjenega bloka je eden najbolj opominjajočih stavbnih problemov osrednjega dela ljubljanskega mesta tako s formalnega, kakor z urbanističnega stališča. Vse ponosne fasade ob Šelenburgovi in Prešernovi ulici kakor tudi deloma v Wolfovi ulici in Zvezdi so v svoji monumentalnosti prava arhitektonska kulisa, za katero se skrivajo umazana dvorišča, skladišča, neurejeni vrtovi itd. Gneča, ki jo moramo vsak dan opazovati v Prešernovi in Šelenburgovi ulici, zlasti pa pred pošto, je pravo nasilstvo nad cirkulacijo modernega prometa. Zato predvideva regulacija sredi zgoraj opisanega bloka nov Južni trg v izmeri 45×107 m, katerega glavna, podolžna os je orientirana skorajda točno v smeri sever-jug tako, da bo trg deležen najlepše osvetlitve. Trg omejujejo novi stavbni bloki samih monumentalnih poslopij s predpisanimi arkadami, da bo tako trg obrobljen z verigo lokov odnosno stebrov in z vedno suhim hodnikom, ki bo nudil sprehajalcem sredi mesta popoln mir, poleti prijetno senco, v dežju prostorno zakloniščе.

Dno trga se združuje s podaljšano Knaflovo ulico, ki križa štirikrat posamezne stavbne bloke ter tvori poedine pasaže, s temi pa neposredno zvezo Šelenburgove (preko Južnega trga) z Wolfovo ulico odnosno z Marijinim trgom odnosno tromostovjem. Prav tako veže pasaža, nameščena na glavni osi Južnega trga, Kongresni trg (preko Južnega trga) s Prešernovo ulico. Trg bo prinesel mestu v zvezi z Aleksandrovimi propilejami centralen urbanističen motiv, ki ga doslej v Ljubljani pogrešamo. Predvsem bo z njegovo pomočjo razrešeno vozlišče pešpotov pred glavno pošto, ki potrebuje že itak pičli prostor za vozni promet. Trg sam bo slehernemu voznemu prometu odtegnjen, namenjen pa zbiranju in izprehajanju meščanov kakor tudi posedanju po kavarnah in podobnih lokalih, ki bodo razpostavili svoje mizice pod arkadami. S trga bodo krasni pogledi na Grad, skozi propileje in skozi park Zvezdo na naše vseučilišče in v Vegovo ulico, skozi pasaže pa na tromostovje in na kupolo stolne cerkve odnosno po Knaflovi ulici prav v tivolski park.

Da bi dosegel kar največ lepih pogledov na propileje, je arhitekt popolnoma preuredil park Zvezdo in razširil drevored v smeri Vegove ulice na vsako stran osi Južnega trga do njegove celotne širine. Tako dobe Aleksandrove propileje zanimiv pogled ne samo s Kongresnega trga, temveč že iz Vegove ulice, ki nas vodi od enega — Napoleonov steber — do drugega — Aleksandrove propileje — očesu prijetnega arhitektonskega motiva. Urbanistična načela zahtevajo za spomenik centralno lego v mestu, drugič zatišje v svrho mirnega opazovanja in končno prostor za občasna manifestacije. Aleksandrove propileje bodo stale na dosedanjem vrtu Kazine z osjo, oddaljeno 22.50 m vzhodno od poslopja Kazine.

Kakšen bo spomenik

Spomenik sestoji iz podstavka, iz stebrišča in nadzidka s frizom, iz strehe s kasetiranim stropom in iz figuralnega spomenika. Podstavek bo iz masivnega kamna, njegava plošča je dolga 26.30 m in 11.30 m široka. Ker je Južni trg širok 45 m, preostaja za dostop na trg ob obokih stebrišča na vsaki strani 9.45 m. Prepileje segajo za širino pločnika čez stavbno črto kazinske fasade. Podstavek je združen s fundamenti, ki so na vidnih stranicah obloženi z naravnim kamnom. Stebri bodo zgrajeni iz masivnih blokov podpeškega apnenca. Na velikih stebrih leži mogočen betonski, a s kamenjem obložen arhitrav, ki bo nosil primeren bronast napis. Friz bo sezidan iz najfinejše opeke in bo ometan le v konturah posameznih figur, med njimi bo pa vidna brušena opeka. Omet bo obarvan al fresco s figuralno kompozicijo iz naše zgodovine.

V okviru dimenzij stebrišča zahteva figuralni spomenik čeznaravne dimenzije. Predstavlja kralja kot jezdeca na Konju, ki se vzpenja daleč naprej in se dotika postamenta le z zadnjima nogama. Taka pozicija in dekorativna draperija konja dovoljujeta tudi zelo ugoden pogled od zadaj. Kralj je idealiziran, okrašen z lovorjevim vencem in vihti v roki zmagoslavni meč. Figuralni spomenik meri do vrha jezdečeve glave skoraj 5 m in bo vlit iz brona. Mislim, je dejal glavni tajnik, da ste z menoj vsi edini v tem, da bo Ljubljana dobila s tem spomenikom izredno umetniško vrednoto, s katero se bo lahko predstavljala pred tujim svetom. Obenem pa se bomo Slovenci na dostojen način oddolžili žrtvi velikega kralja, ki nas je zedinil. Za bolnice in druge humanitarne ustanove je dolžna skrbeti država, banovina ali občine. S svojimi denarnimi zbirkami pa skrbimo za okras naših mest in za dostojne izraze naše ljubezni do onih, ki so se za nas žrtvovali.

Stroški

Stroški za zgraditev Aleksandrovih propilej z likovnim spomenikom vred znašajo po vestnem preudarku in po upoštevanju različnih kombinacij v izberi materiala in po dvakratnem zapisu med uglednimi ljubljanskimi tvrdkami din 1,736.712, kjer je vštetih tudi 100.000 din za nepredvidene stroške. Ker je pa nabranih samo okrog poldrug milijon din odnosno nekaj manj, bomo morali nadaljevati svojo zbirko. Da nam niso odtegnili uslužbenci ljubljanske železniške direkcije, ki so začeli na našo iniciativo z veliko vnemo zbirati denar za kraljev spomenik, ki so pa uporabili nabrano vsoto za zidavo svojega doma v Martuljku, bi se nam ne bilo treba še obračati na slovensko javnost za nove prispevke. Seznam onih, ki so darovali za spomenik, pa kaže, da se niso vsi sloji našega naroda našemu pozivu v toliki meri odzvali, kakor bi bilo to potrebno in kakor smo po pravici pričakovali.

Po zamisli ožjega odbora bi se začelo z deli letos 1. oktobra, spomenik bi se pa odkril 9. oktobra 1938.

Po poročilu glavnega tajnika je predsednik senator g. Hribar še posebej izrazil zahvalo upravi Kazine, zlasti njenemu predsedniku senatorju dr. Kramerju za njegovo globoko razumevanje, ko je šlo za oddajo prostora na kazinskem vrtu.

Sklicana bo še ena seja

Sledila je debata o poročilu. Glavni urednik »Slovenskega Naroda« Jože Zupančič je ugotovil, da člani glavnega odbora niso bili poučeni o tem, da je akcija za postavitev spomenika že tako daleč napredovala, da stojimo tik pred pričetkom del. V vabilih na sejo ni bilo povedano, da gre za tako važne odločitve. Člani glavnega odbora pa tudi niso imeli prilike, da bi si ogledali načrt regulacije Zvezde in celoten osnutek spomenika. Poleg tega je udeležba na seji za tako važne odločitve premajhna, kar je gotovo posledica neinformiranosti članov glavnega odbora, ki bi se bili seje nedvomno udeležili v polnem številu, če bi bili vedeli, za kaj gre. Zato predlaga, naj se skliče v kratkem še ena seja, do katere naj se razmnoži in dostavi vsem članom glavnega odbora poročilo glavnega tajnika, obenem pa naj dobe možnost ogledati si načrt regulacije Zvezde in osnutek celotnega spomenika.

Njegovemu predlogu se je pridružil tudi g. dr. Egon Stare, nakar je bil predlog sprejet. V kratkem bo sklicana še ena seja glavnega odbora, na kateri se bo definitivno sklepalo o predlogih ožjega odbora glede oddaje vseh del.

Minister dr. Rogić v Ljubljani

Ljubljana, 17. septembra

Minister za telesno vzgojo naroda dr. Josip Rogič prispe na inspekcijskem potovanju po dravski banovini v ponedeljek 20. t. m. tudi v Ljubljano. Ogledal si bo nekatere sportne in telovadne naprave in domove, tako Sokolski dom na Taboru, kopališče Ilirije in njeno plavalno šolo, Stadion ob Tyrševi cesti, obiskal bo Zvezo lantovskih odsekov in SK Planino ter gasilsko zajednico in ljubljansko gasilsko župo. Gasilci pozdravijo ministra pred Mestnim domom. Potem bo na banski upravi konferenca s predstavniki sportnih organizacij in telovadnih društev.

V zvezi s prihodom ministra dr. Rogiča v Ljubljano se sestanejo jutri na banski upravi predstavniki vseh sportnih in telovadnih organizacij v Ljubljani, da se porazgovore o predlogih in potrebah slovenskega sporta. Na podlagi teh razgovorov bo se stavljena spomenica, ki bo v ponedeljek na konferenci predložena g. ministru.

Nemški avtomobilisti v Jugoslaviji

Ljubljana, 17. septembra

Nemški avtomobilisti, člani nemškega DDAC, prirede prihodnji teden izlet v Jugoslavijo, ki se ga udeleži 84 avtomobilistov na 37 avtomobilih pod vodstvom predsednika in vodje nemških avtomobilistov Hühnleina. Pripeljejo se v nedeljo iz Berchtesgadena in bodo na Podkorenskem sedlu prekoračili našo mejo. Ustavili se bodo na Bledu, kjer jim bo prirejen prisrčen sprejem in kjer jih pozdravijo zastopniki Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije iz Ljubljane. Gostje bodo na Bledu pogoščeni v Toplicah, drugo jutro se pa odpeljejo proti Ljubljani, kamor prispo najbrž med pol 11. in pol 12. Zajtrkovali bodo pri Mikliču, po obedu si bodo ogledali mesto, potem se pa odpeljejo proti Zagrebu. Iz Zagreba krenejo v Osijek in Beograd, na Oplenac in dalje po Južni Srbiji, od tam pa v Sofijo. Na povratku bodo obiskali še razne druge pokrajine Jugoslavije in ke preko Ljubljane in Bleda vrnili v domovino.

Ker so taka potovanja velike tujsko prometne in propagandne važnosti, naj gre prebivalstvo izletnikom, med katerimi bo več odličnih predstavnikov Nemčije, v vsakem pogledu na roko.

Nesrečna številka 13

Ljubljana, 17. septembra

Na cesti proti Kosezam je patruljiral zjutraj mlad stražnik in čuječe motril okolico. Tihotapci in razni pohajkači z robo, ki je podvržena mitnini ali z drugim plenom, ki so ga ponoči mimogrede izmaknili kakemu kmetiču, radi švigajo pod zaščito teme in megle proti Ljubljani. A danes je eden slabo naletel. Okrog 4. zjutraj se je megle nenadno pojavil kolesar, ki je hotel kar hitro mimo stražnika v gozd.

»Stoj!« je zaklical stražnik, ki se mu je zdel kolesar nekam sumljiv, saj je imel kar dva nahrbtnika, vrečo in še aktovko; iz vseh se je čulo prestrašeno kokodajsanje. Kolesar je za hip pomišljal, ali bi ustavil ali ne, toda bežen pogled na stražnika ga je prepričal, da ne kaže bežati. Skopil je s kolesa in na stražnikovo zahtevo pojasnil, da nese kokoši v Ljubljano na prodaj. Stražnika je zanimalo, odkod lepe putke in koliko jih je. Kolesar se je odrezal, da jih je kupil tam nekje pod Kranjem, ima jih pa 11. Stražnik pa temu pripovedovanju ni preveč verjel, zlasti, ko je kolesar dejal, da se piše Peter Šparovec, rojen leta 1895 v Dolenji vasi in pristojen v Naklo pri Kranju, o katerem je vedel, da je v policijskih seznamih že večkrat zabeležen.

Peter je moral odpreti nahrbtnika in vrečo, pa še aktovko in s stražnikom sta naštela 4 lepe bele putke, 3 rjavke in 5 grahastih, a iz aktovke je molela glava krepkega petelina, skupaj torej 13članska kurja družina. Peter je trdil, da mu je kmet navrgel dve jarčki, ne da bi vedel za to, najbrž, ker je nakupil kar »na debelo«. Namestu na trg, je moral Peter na policijsko upravo, kjer so kokoši spravili v kurnik, Petra pa v gajbico. O, Peter je star grešnik in lisjak. Sedemkrat je bil že kaznovan in je presedel kazni od 7 dni do 6 let. Zdaj se mu obeta osma, kajti kokoši je nedvomno ukradel nekje v ljubljanski okolici, kjer so bile tatvine perutnine prav pogoste. Lastnik ukradenih kokoši naj se javi na policiji.

Smrtna nesreča na Pragerskem

Maribor, 17. septembra

Davi se je pripetila na postaji na Pragerskem smrtna nesreča. Z vlakom iz Maribora proti Ljubljani se je vozil med drugimi 30-letni medicinec iz Ljubljane Milan Debelak, ki je bil zadnje čase zaposlen kot disponent pri Kemični tvornici v Mostah pri Ljubljani. Tik pred postajo je padel iz drvečega vlaka. Z glavo je udaril na tračnico in si prebil lobanjo.

Nemudoma so ga prepeljali v mariborsko bolnico, kjer pa je ob 10. dopoldne izdihnil, ne da bi se bil zavedel. Kako je prišlo do nesreče, bo ugotovila preiskava.

Prometna nesreča

Čatež, 16. septembra.

Včeraj okrog 18. ure je pod vasjo Čatež pri Brežicah na državni cesti Ljubljana—Zagreb zadel neki nemški avtomobilist z avtomobilom v konja voznika Janeza Musterja iz Velike Malence ter konju strl levo zadnjo nogo. Kakor je videti, je kriv avtomobilist v toliko, ker je vozil zelo hitro in ker na tem nevarnem in ostrem ovinku ni dajal nobenih signalov. Sicer je pa cesta tu tudi zelo ozka ter nevarna zaradi ovinka. V torek je pa vojaški avto povozil v Sv. Nedelji pri Samoboru župnika iz Sv. Nedelje.

Avtomobilske nesreče se vedno množe in želeti bi bilo, da bi vozili avtomobilisti previdneje.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 17. septembra katoličani: Hildegarda, Lambert.

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Ločena žena.
KINO IDEAL: Mali lord.
KINO UNION: Otroci s ceste.
KINO SLOGA: Tovarišč.
KINO MOSTE: Ave Marija (Benjamin Gigli) in S križem in mečem (Don Jose Mojica).

Masarykova žalna svečanost ob 20.30 na Taboru.

Recitacijski večer gospe Vedrinske ob 20. v dvorani hotela Tivoli.

Razstava Kluba neodvisnih v Jakopičevem paviljonu

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Gartnus, Moste, Zaloška cesta.

Izpod sita

Zgodilo se je — kje se je zgodilo, ni važno. Slučajno je bilo to v New Yorku. V Španiji že nad leto dni teče kri, kitajska zemlja je jela v potokih piti dragoceno človeško kri. A kaj bi govorili o tem, saj je človeško življenje izgubilo vso vrednost. Pač so pa iz Amerike po kablu razširili po vsem svetu presenetljivo vest, vsi dopisniki velikih listov so jo brž sporočili svojim uredništvom. Šlo je za dostojen sprejem Barbare Huttonove, zdaj grofice Reventlowe, najbogatejše dedinje sveta, ki se je vračala s počitnic iz Benetk v New York.

In zbralo se je 40 fotografov, 30 reporterjev, in 4 avtomobili s filmskimi aparati, ko je stopila bogata dama na ameriška tla. Seveda se je dražestno smehljala, saj se je lahko. Filmske kamere so jo ovekovečile od vseh strani, mikrofoni so bili odprti, reporterji so pisali, da so jih kar prsti boleli. Čim se je pa Barbara Huttonova obrnila, so vsi ostrmeli. Desna nogavica grofice Rewentlove je bila namreč raztrgana.

Zgodovinsko luknjico v nogavici so seveda ujeli vsi občutljivi filmski trakovi. Ne pozabite zdaj pohiteti v kino, kjer boste videli v Foxovem ali Paramountovem žurnalu ta svetovni dogodek. Pripetil se je sicer v Ameriki, pa bi se lahko tudi v Evropi. In nič manjša bi ne bila slava luknjice v nogavici ponosne milijonarke.

Naše gledališče

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 18. septembra: Amaconke. Izven.
Nedelja, 19. septembra: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Cene od 24 Din navzdol.
Ponedeljek, 20. septembra: Umetniški večer diseuse ge. Dele Lipinske. Izven. Cene od 40 Din navzdol.

*

Poseben umetniški užitek nam bo nudilo gostovanje slovite diseuse ge. Dele Lipinske, ki se bo vršilo v ponedeljek v operi. Njen spored obsega duhovite chansone in narodne pesmi. Njeno prednašanje in njena zanimiva osebnost ustvarjajo iz chansonov pravcate umetnine polne humorja in duhovitosti. Nastop Dele Lipinske bo nadvse zanimiv dogodek, ki naj bi ga nihče ne zamudil.

Epileptik utonil v mlaki

Maribor, 17. septembra

Na dvorišču posestnika Vodoška v Račah si je danes dopoldne 23-letni domači sin Jernej umival noge v mali mlaki. Med umivanjem je dobil epileptičen napad in je padel v mlako. Ker ni bilo nikogar blizu, da bi ga rešil, je revež utonil. Ko so ga domači pogrešili in začeli iskati, je bil že mrtev.

Plaz zasul cesto

Ptuj, 16. septembra

Banovinska cesta, ki vodi iz Ptuja skozi Zavrč na Hrvatsko, je bila v letošnjem letu izpostavljena že številnim elementarnim nezgodam. Ob hudem nalivu poleti se je tik ob meji savske banovine porušil del ceste. Velik plaz zemlje pa je tudi deloma zasul cesto, na kraju kjer je bil preložen oster ovinek. Včeraj zjutraj pa se je slišalo na bližnjem hribu, kjer stoji graščina Borl, last delniške družbe »Borlin«, zamolklo grmenje, ki ni obetalo nič dobrega. Okoli 5. ure zjutraj pa se je iz hriba nenadoma odtrgala ogromna plast zemlje in kamenja, ki je zdrvela v dolino kakih 50 m globoko ter na več mestih podsula banovinsko cesto tako, da je vsak promet onemogočen. Skalovja, kamenja, zemlje in drevja je nanesło okoli 700 kub. metrov.

K sreči v kritičnem času ni bilo nikogar na cesti in pa tudi v bližini ni nobenih hiš, ki bi se izpostavljale nevarnosti. Vrenje in bobnenje v skalovju še ni ponehalo in je nevarnost, da zgrmi na cesto še drugi plaz, zlasti še, ker je zadnje deževje zelo zrahljalo ogromne skale. S tem je pa tudi v nevarnosti graščina sama, ki je k sreči skoraj popolnoma prazna. Z odstranistvijo zaprek se je že pričelo, vendar bodo trajale par dni.

Z Ježice

— **Z bombami pridrve v nedeljo 19. septembra** ob 15. sovražna letala nad Ježico. Nad Črnučami, predvsem okrog cerkve, bodo vrgla več plinskih, nato pa še zažigalnih bomb. Tako bomo okusili tudi pri nas del španskih oziroma japonskih manir! Na srečo so za isti čas in kraj vsa štiri naša gasilna društva odredila mogočno okrožno vajo, pripravila nad 50 protiplinskih mask in še druge obrambne stvari, povabila v pomoč celo četo samarijanov iz Ljubljane, da stvarna škoda najbrž ne bo prevelika! Občinstvo zaupa v vrle gasilce in že zdaj junaško pripravlja velik obisk v Črnuče, ker bodo na lastni koži prestopti letalski napad. —Obenem bo imela istega dne gasilska šeta Črnuče praznovo svoje 40letnice in Florinovem vrtu. Pri taj priliki dobe res vsi gasilci odličnjaka.

Sokol

Sokolsko društvo Ljubljana—Stepanja vas priredi v nedeljo dne 19. t. m. celodnevni izlet za Kurešček za članstvo in naraščaj. Zbirališče na poljanskem mostu. Odhod z avtobusom točno ob 8. uri zjutraj. V slučaju slabega vremena izlet odpade. Zbirovel

Zahteva po stolici za telesno vzgojo

Kako utemeljuje to zahtevo Akademska akcija za izpopolnitev univerze v Ljubljani

Ljubljana, 17. septembra

Zakaj hočemo na naši univerzi stolico za telesno vzgojo?

Zato, ker imamo v Sloveniji 1. najstarejše in najbolj razvite športne organizacije, 2. imamo naravne in umetne pogoje za razvoj vseh panog telesne kulture, 3. naše športne organizacije dajejo najboljše moči za jugoslovansko reprezentanco, 4. imamo precej ljudi, ki so si pridobili na visokih šolah v inozemstvu diplome iz omenjene stroke.

Že zgodaj je pri nas vladalo zanimanje za gojitev telesne kulture. To nam izpričujejo športne organizacije, ki so že pridno delovale pred vojno in že takrat seznanjale mladino z blagodatom, ki jo nudi smotrena telovadba. Po prevratu pa vidimo kar porast najrazličnejših športnih društev. Niso se le po mestih dvigale telovadne dvorane in množila dvorišča, duh smotrne telesne vzgoje je prodiral tudi na podeželje, kjer so vstajali domovi s knjižnicami, odri in tudi telovadni prostori. Mladina z najširših ljudskih plasti si danes poleg hrane duha smotreno krepi tudi telo.

Naša ožja domovina nudi vse pogoje za rast telesne vzgoje. Pestrost naše zemlje, členovitost naših sneženih gora, bistrost naših rek dviga duha, ga bodri in vzpodbuja, da si telo krepi za rast v močeh, napredku in izpolnitvi. Slovenski človek je že po naravi športnik. Potrebna mu je le smotrena vzgoja, pravilna usmeritev individualnih sposobnosti v primerno šport no disciplino. Dati se mu mora vodstvo,, ki se naj usposablja v šoli našega najvišjega učnega zavoda, univerze.

Pri nas je dano tudi največ prilik za športno udejstvovanje. Obstoja že sedaj mnogo najrazličnejših športnih klubov, plavalni bazeni, smuške skakalnice (svetovno znana in sploh najboljša v Planici). Turistika je v polnem razmahu in slehernega izvablja v naše planine. Lepote Gorenjske, Bleda itd. so neprecenljive. Vsa Slovenija predstavlja velik in krasen šport ni teren — in to je največji pogoj, da moramo imeti stolico za telesno vzgojo v Ljubljani. Nikjer v državi ne bodo izdatki za pouk in ves trud tako rentabilni kot tukaj.

Na teh ugotovitvah sloni velika želja akademske in vse ostale športne mladine, da se ustanovi najvišji tovrstni učni forum na univerzi. Vsi prijatelji športa omenjeno institucijo težko pogrešajo, ker ni najvišjega znanstvenega vodila za brezhiben razvoj in napredek. Narod potrebuje strokovnih voditeljev za krepitev zdravja in za rast. Kadar je zdrav in močan narod, tedaj je močna in nepremagljiva tudi država.

Prošnja akademske mladine se obrača na vse merodajne činitelje, da razumejo naše skrbne potrebe ter po svojih močeh vplivajo, da se jim zadosti.

Mladina bo tudi v tej smeri doprinašala žrtve in nič je ne bo oviralo na začrtani poti.

Akademska akcija za izpopolnitev univerze v Ljubljani.

Stavka šentviških mizarjev

Ljubljana, 17. septembra

V šentviških mizarskih delavnicah se je ustavilo delo že pred tremi tedni, a do sporazuma med podjetniki in delavstvom še vedno ni prišlo. Sicer pa pristojna oblast doslej še ni sklicala pogajanj. Šele drevi se bodo zopet sestali zastopniki delavstva in delodajalcev. Pogajanja bodo v občinski pisarni v Št. Vidu.

Mirno lahko trdimo, da zahteve delavstva niso pretirane in zato upamo, da bo prišlo kmalu do sporazuma. Delavstvo se je poslužilo stavke kot zadnjega sredstva in mnogo ljubše bi mu bilo, da bi do stavke sploh ne prišlo. Mizarski pomočniki ne zahtevajo ničesar drugega kakor samo, da podjetniki podpišejo enako kolektivno pogodbo, kakršna je bila v veljavi že lani. Če pomislimo, da so se od lani življenjske potrebščine zelo podražile in da se med delavstvom zaradi tega oglaša čedalje bolj pogosto in odločno zahteva po zvišanju mezd, moramo priznati, da so zahteve šentviškega mizarskega delavstva skromne.

Šentviški mizarski podjetniki so začeli odpovedovati lani sklenjeno kolektivno pogodbo že pozimi pred odpovednim terminom. Oblast jih je prisilila, da so morali upoštevati pogodbo do predpisanega roka, nakar so jo pa skoraj vsi odpovedali. Delavstvo se je skušalo sporazumeti z delodajalci mirno, za kar pa večina podjetnikov ni pokazala razumevanja. Ko je ostalo brez uspeha tudi posredovanje oblasti, se je delavstvo odločilo za stavko.

Stavka je bila v začetku popolna. Tudi zdaj je delavstvo v veliki večini solidarno. Nekaj več stavkokazov je samo pri enem podjetju. Stavka že nad 90% mizarskih pomočnikov. Vse kaže, da bo delavstvo še dolgo vztrajalo v mezdnem boju, če ne bo prišlo do sporazuma, kljub velikim žrtvam, ki jih zahteva stavka od njih. Vendar je pa upanje, da bodo podjetniki pokazali vsaj nekoliko uvidevnosti ter da bo napetost med njimi in delavstvom kmalu popustila.

Ptujske občinske zadeve

Ptuj, 16. septembra

V četrtek zvečer se je vršila po daljšem presledku javna občinska seja. Pred otvoritvijo se je župan g. dr. Remec v toplih besedah spominjal umrlega češkoslovaškega prezidenta Masaryka, čigar spomin je občinski svet stoje počastil s trikratnim »slava« klicem. Ravno tako se je župan spominjal umrlega knezoškofa dr. Jegliča, patrijarha Varnave in ptujskega meščana, dolgoletnega vodje Dijaškega doma, pokojnega g. prof. Vodnika, katerih spomin je občinski svet istotako počastil s »slava« klici. V nadaljnem svojem poročilu je župan poročal, da je občina na svojo roko izvršila razna popravila v gimnaziji, zlasti so bile prepleskane učilnice. Končno je g. župan še omenil bližajoči se tabor v Ptuju ter je občinske svetnike povabil, da se istega udeleže v polnem številu.

Iz poročila upravnega odseka sledi, da je občinski svet odobril razna popravila v mestnih hišah, nekaterim strankam pa je bilo stanovanje v mestnih hišah odpovedano, ker ne plačujejo redno mesečne najemnine. G. Kolb je zaprosil, da bi mu mestna občina prodala del zemljišča ob sejmišču, kjer je občina podrla dve hiši. Občinski svet je prošnjo zavrnil, ker namerava občina sama na tem svetu v doglednem času zgraditi večje poslopje. Mestni svet je nadalje odobril odsekov sklep, da se zgradi na Adelsbergerjevem posestvu, ki je last mestne občine, moderno kopališče in da odkupi od vojaškega erarja postavljeno barako. Za napravo načrtov in proračuna stroškov bo zaprošen g. inž. Maček pri banski upravi v Ljubljani. Proti temu sklepu sta glasovala samo dva mestna svetnika.

Edinstvena atrakcija tropičnih krasot, zveri in zagonetk v velikem filmu
Gospodarica džungle
Pota in usoda dveh mladih ljudi iz afriške džungle na povratku v civilizacijo
PREMIERA JUTRI V ELITNEM KINU MATICI

DNEVNE VESTI

— **Prošnja poštni upravi.** V našem listu smo že večkrat naglašali, da je dostava pošte tako neredna, da je nujno potrebno napraviti red. Danes nam poročajo z Bleda, da dobivajo naročniki »Slovenski Narod« navadno šele drugi dan po izidu popoldne, v najboljšem primeru pa drugi dan po izidu opoldne. To vse se dogaja na Bledu, v našem letovišču svetovnega slovesa. Lahko si mislimo, kakšne vtise o redu na naših poštah odnašajo tujci s seboj v inozemstvo. Mislimo, da je vsak komentar odveč. Pač pa smo prepričani, da bo poštna uprava ta nedostatek takoj odpravila in poskrbela, da se bo tudi na Bledu dostavljal naš list z ostalo pošto popoldne istega dne, ko ga blejska pošta prejme, ne pa šele naslednjega dne.

— **Obvezni prispevki za Rdeči križ.** Poročali smo že, da bo od 19. do 25. t. m. teden Rdečega križa, ko se bo pobirala običajna obvezna taska v korist RK in sicer 50 par pri poštnih pristojbinah ter od vstopnic v gledališčih, kinematografih in k vsem prireditvam zabavnega značaja.

KINO SLOGA
TEL. 27-30
Danes poslednjič!
Film iz življenja ruskih beguncev v Parizu
TOVARIŠ Č

KINO MATICA
TEL. 21-24
Danes poslednjič!
Nenadkriljiva blesteča vloga pred kratkim umrle JEAN HARLOW v filmski šlagerkomediji
LOČENA ŽENA
Sodelujejo: Myrna Loy, William Powell, Spencer Tracy

KINO UNION
TEL. 22-21
Danes poslednjič! Danes poslednjič!
Mladinski film
OTROCI S CESTE
v glavni vlogi Freddie Bartholomew dobro poznan iz filmov »David Coperfield« in »Ana Karenina«.

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

— **Avtomobilska cesta Split—Sarajevo.** Na tehničnem oddelku banske uprave v Splitu pripravljajo vse potrebno za zgraditev nove velike avtomobilske ceste Split—Sarajevo, široke 14 m. Od Solina do Klisa cesto že grade. Nova cesta se bo gradila v etapah kakor bo pač na razpolago. denar.

Zbor balalajk iz velesejma igra vsak dan
V RESTAVRACIJI ‚LLOYD'
Sv. Petra cesta 7 — Danes tudi morske ribe

— **Putnik priredi** sledeče izlete z vlakom: od 25. do 26. septembra v Trst za ceno od din 115.—, od 9. do 14. oktobra v Rim za ceno od din 950.—, v Napoli za ceno 1000 din, od 14. do 18. oktobra v Milano za ceno 850 din. V ceni pri izletih za Rim, Napoli in Milano je uključeno prenočišče, prehrana, vožnja, potni list in prevoz v hotele Vse ostale informacije v biletarnicah Putnika in v izletni pisarni Okorn v hotelu Slon.

— **Zapostavljanje Zagreba v zračnem prometu.** Tudi Zagreb se po pravici pritožuje, da je v potniškem zračnem prometu zapostavljen. Za zagrebški velesejem je Aeroput dovolil 10% popust, za beograjski pa 40%. Tudi sicer je Zagreb v primeri z Beogradom v potniškem zračnem prometu zelo zapostavljen. Torej niti v zračnem prometu gotovi gospodje ne morejo razumeti, da bi morali imeti v svobodni državi vsi kraji enake pravice.

— **V trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«,** potrjen od Ministrstva trgovine in industrije se sprejme še nekaj dijakinj in dijakov, ker je letos otvorjena še ena nova učilnica. — Vpisovanje vsak dan dopoldne in popoldne do 17. t. m. v pisarni ravnateljstva na Domobranski cesti 15.

— **Konferenca o sanaciji našega bankarstva.** V oktobru bo v Beogradu konferenca našega bankarstva, morda na povabilo in pobudo Narodne banke. Baje gre za večjo posojilo za 12 do 14 let, s pomočjo katerega bi se likvidirali kmečki dolgovi. S tem posojilom bi se poravnale vse terjatve bank na naslov kmečkih dolgov, država bi pa iztirjala od kmetov dolgove, ki jih izterjuje zdaj Priv. ugrarna banka in izroča denar bankam. Pravično bi bilo, da bi izplačale banke tudi zamrznjene vloge svojim vlagateljem, če res dobe večje posojilo.

— **Uradniki ČEDOK-a na našem Jadranu.** V sredo popoldne so prispeli v Split uradniki praškega ČEDOK-a, ki potujejo po našem Jadranu. Ogledali so si Trogir, Kaštel in Split, včeraj zjutraj so pa odpotovali v Supetar in Sutivan na otoku Braču. Davi so nadaljevali pot v Omiš, Makarsko, Podgoro, Hvar in Korčulo. S tem je prva skupina uradnikov ČEDOK-a svoje potovanje po Jadranu zaključila. V kratkem prispe k nam druga skupina uradnikov ČEDOK-a, ki si bodo ogledali Dalmacijo od Splita do Ulcinja.

— **Sestra egiptskega kralja v Splitu.** V sredo zvečer je prispela iz Zagreba v Split egiptska princesa Fevkija, sestra pokojnega egiptskega kraja Fuada s svojim možem grofom d' Adixom. Spremlja jo dvorna dama ga. Husny bej.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo vreme. Včeraj je nekoliko deževalo v Beogradu. Najvišja temperatura je znašala v Skoplju 27, v Beogradu 25, v Mariboru, Sarajevu in Splitu 24, v Zagrebu 22, v Ljubljani 17.9. Davi je kazal barometer v Ljubljani 759.5, temperatura je znašala 12.2.

— **V Opatijo in na Reko priredi Putnik** Ljubljana v nedeljo avtobusni izlet za 100 din — tja in nazaj. Odhod ob 5. uri zjutraj izpred hotela Metropol. Prijave pri Putnik, Ljubljana.

— **Vso noč se je boril z viharjem na morju.** Iz Budve poročajo o strašni borbi mladega mornarja Šime Vuksamoviča iz Stivta z besnečimi morskimi valovi. Z majhno jadrnico je bil na morju ko je prihrumel vihar. Hotel se je zateči v budvansko pristanišče pa mu je motor odpovedal. Na razburkanem morju je ostal vso noč. Zjutraj, ko je bil vihar še strašnejši, se mu je pa končno le posrečilo prispeti v pristanišče, ker je motor njegove jadrnice zopet deloval.

— **Nesreče.** V bolnico so prepeljali 4letnega Avgusta Kocijančiča, sina poštnega uslužbenca z Brezij 44, ki ga je konj nevarno brcnil v glavo. Deček ima pretresene možgane. Z Blok so prepeljali precej hudo poškodovanega 18letnega posestnikovega sina Jožeta Zgonca, ki ga je podrl neznan avtomobilist. Tretja žrtev nesreče je postal 29-letni ključavničarski pomočnik Janko Kofol, ki ga je na Jesenicah zgrabila transmisija in mu zlomila več reber.

— **Na mrtvaškem odru rodila.** V vasi Lubešici blizu Varaždina se je pripetilo v ponedeljek nekaj izrednega. Neka mlada kmetica, nosečа že osmi mesec, je delala na polju in ko se je vračala ji je nenadoma postalo slabo. Zgrudila se je. Domači so ji prihiteli na pomoč. Poskusili so vse, da bi jo spravili k zavesti, pa je bil ves njihov trud zaman. Misleč, da je umrla, so jo preoblekli in položili na mrtvaški oder. V torek ko so se pripravljali na pogreb je pa navidezno mrtva kmetica porodila mrtvega sinčka. V hiši zbrani vaščani so se tako prestrašili, da prvi hip niso vedeli kaj bi počeli.

Iz Ljubljane

—lj **Ob takih prilikah...** Ves kulturni svet se je pridružil češkoslovaškemu narodu v globokem žalovanju ob smrti prvega predsednika Češkoslovaške republike borca za duhovno in narodno svobodo slovanskih narodov Masaryka. Tudi Ljubljana je pokazala, da jo je ta težka izguba bratskega češkoslovaškega naroda globoko pretresla. Mnogi hišni posestniki so izobesili žalne zastave. Je to stvar srčne omike, pijetete in takta. Daleč smo od vsake misli, da bi hoteli v zvezi s pomanjkanjem vsega tega grajati nekatere ljudi ali celo [illegible]. Čudimo se pa, da na grajskem stolpu še vedno ni žalne zastave, ko je vendar Grad za Ljubljano najbolj značilen. Žalnih zastav tudi ni na drogu, ki je nalašč v ta namen postavljen v koloniji mestnih hiš v Prekmurski, Topniški in Ipavčevi ulici.

—lj **Ribji trg še vedno ni tako dobro** založen, kakor bi prav za prav moral biti po poletni sezoni. Zadnje čase je zelo slab ribolov v sladkih vodah, ki so močno narasle. Pa tudi morskih rib ni mnogo na izbiro, vendar so cene v splošnem nespremenjene. Izmed boljših morskih rib je bil danes naprodaj morski list po 40 din in tun po 32 din kg. Po 32 din so prodajali tudi oslič in morske rake. Nekoliko je bilo skuš, ki so po 20 do 32 din kg, sardel po 16 din in sardelic po 14 din kg. Izmed rečnih rib so bile naprodaj skoraj same ščuke, in sicer po 20 din kg.

—lj **Mestni muzej v Gosposki ulici št. 15** bo v nedeljo, dne 19. t. m. in potem do preklica vsako nedeljo in praznik za občinstvo brezplačno odprt od 10. do 12. ure.

—lj **Promenadni koncert.** Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi v nedeljo 19. t. m. ob 11. promenadni koncert v Zvezdi. Igrala bo delavska godba »Zarja« pod vodstvom kapelnika Iva Grudna.

—lj **Cenjeno občinstvo** opozarjamo, da se počenši z današnjim dnem ne sprejemajo prijave za abonma več v veži dramskega gledališča, ker je sprejem zaključen, pač pa se lahko javijo zamudniki in novi reflektanti v dramski pisarni, kjer jim je na izbero v abonmanih A in B še nekaj zelo ugodnih sedežev. Za minimalno vsoto 18 din mesečno se dobi galerijski sedež za dramske, operne in operetne predstave. Vsak abonma prejme to sezono skupno 38 predstav.

—lj **Režiser Ciril Debevec** začne s svojim tečajem o pravilni izgovorjavi slovenskega književnega jezika v ponedeljek, dne 20. t. m. Glasbena Matica pozivlja vse gojence, ki so se prijavili za ta tečaj, da pridejo v ponedeljek 20. ob četrt na 7 zvečer v Hubadovo pevsko dvorano. Takrat bo namreč začel g. Ciril Debevec s tečajem in bo na prvem sestanku, ki traja do 8. ure zvečer, določil tudi sporazumno točni urnik za celo leto. Tečaj je enkrat tedensko, traja 2 uri, mesečni prispevek znaša 40.— Din.

—lj **Glasbeni, otroški vrtec.** Dne 1. okt. bo začel zopet s poukom naših najmlajših glasbeni otroški vrtec, posebni oddelek šole Glasbene Matice ljubljanske. V okviru propagandnega glasbenega tedna, je priredil glasbeni otroški vrtec s svojimi gojenčki svoj prvi javni nastop, ki je prav lepo uspel. Priglase za glasbeni otroški vrtec, ki bo imel ure trikrat na teden od pol 10 do pol 12 ure, sprejema pisarna Glasbene Matice vse te dni do 1. oktobra.

—lj **Rezervnim oficirjem.** V nedeljo 26. t. m. se pri Metliki po končanih manevrih vrši velika revija vojaških edinic vseh vrst orožja, ki so sodelovala pri manevrih. Nudila se bo prilika videti najmodernejšo oborožitev naše vojske. Pododbor Udruženja rezervnih oficirjev v Ljubljani je sklenil organizirati udeležbo rezervnih oficirjev pri tej paradi. Kdor bi želi prisostvovati, naj javi to v pisarni pododbora »Zvezda« II. nadstropje v torek od 18. do 19. ure, ali pa pismeno do srede 22. t. m. Če bo zadostno število prijavljenih, se bo najel poseben avtobus, ker bi prispeli udeleženci z vlakom prepozno. Podrobnejše informacije v pisarni pododbora.

—lj **Baletni mojster Maks Froman,** ki si je tekom svojega umetniškega udejstvovanja pridobil svetovni sloves, otvarja pri nas ponovno baletno šolo, kjer bo poučeval solistične, karakterne, plastične in klasične plese ter ritmiko. Tečaj se bo vršil v mali levi dvorani Narodnega doma in sicer vsak ponedeljek, sredo in petek od 18. do 19. ure, kjer se dobe tudi vse informacije. Privatne ure po dogovoru. Začetek tečaja 20. t. m.

—lj **Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani** obvešča cenj. občinstvo, da bodo od 15. septembra t. l. dalje mesnice in stojnice ob nedeljah in praznikih ves dan zaprte. Dan pred nedeljo ali praznikom bodo ti lokali odprti do 19. ure, da se bo vsakdo lahko pravočasno preskrbel z mesom.

—lj **Autobusna vožnja v Poljane k odkritju spominskega stebra** pisatelju dr. Ivanu Tavčarju. »Putnik« preskrbi avtobusno zvezo iz Škofje Loke-postaja do Poljan in nazaj. Udeleženci naj se poslužijo vlaka, ki odhaja ob 6.47 zjutraj iz Ljubljane. Kdor reflektira na avtobus, naj se javi pri biletarnicah »Putnika«, da utegne priskrbeti dovolj avtobusov. Cena vožnji tja in nazaj 28 din.

— **Mladi tatiči.** Policija je te dni prijela več mladih fantičev, ki so ob železniški progi kradli staro železje in les, pobrali so pa tudi drugod vse, kar jim je prišlo pod roke. Tako so v Mostah nekemu posestniku odnesli 300 din vredne krogle za balincanje. Najprej je policija prijela štiri fantiče, včeraj pa še tri.

—lj **Posnemajmo druge narode** in učimo se mednarodnega jezika esperanto. Nova učna knjiga za šole, tečaje in samouke od prof. Rudolfa Rakuše, drž. dipl. učitelja za esperanto, je v tisku. Cena Din 16.—. Založil in naročila sprejema Klub esperantistov v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 7/I.

Iz Celja

—c **Komemoracija za prezidentom dr. T. Masarykom** bo danes ob 18.30 v veliki dvorani Narodnega doma. Člani narodnih društev in ostalo občinstvo je vabljeno, da se udeleži komemoracije v čim večjem številu.

—c **Celjski šahovski klub** je imel v sredo ožji brzi turnir. Prvi je bil Branko Diehl, ki je dosegel od 6 dosegljivih točk 5, drugi Vlado Diehl s 4, tretji in četrti inž. Sajovic in Kocmur s 3, peti Schneider z 2 in pol, šesti Grašer z 2 in sedmi Faje s poldrugo točko. V sredo 22. t. m. bo brzi turnir za mesec september, ki bo obenem tudi trening za Trbovlje in poleg tega še nekaka oficielna otvoritev nove šahovske sezone. Vabljeni so člani in drugi šahisti. Prijave sprejema g. Grašer.

—c **Žalna seja mestnega sveta** v počastitev spomina prezidenta Masaryka bo danes ob 18. nato pa bo redna seja.

—c **Surov napad pohotneža.** V nedeljo je neki rudar napadel 41letno služkinjo Antonijo Lavrinčevo iz Kasaz pri Petrovčah in ji hotel storiti silo. Ker mu to ni uspelo, je tako hudo pretepel Lavrinčevo, da jo je močno poškodoval po obrazu, bradi in roki. Lavrinčeva se zdravi v celjski bolnici.

Iz Maribora

— **Malo več narodne zavednosti.** Neki opazovalec mariborskih razmer nam poroča o skoraj neverjetnih zadevah. Cela vrsta narodnih in poštenih slovenskih gostilničarjev v Mariboru in okolici se pritožuje, da bodo morali zapreti svoje lokale ali pa preusmeriti svoje prepričanje. Naši Slovenci, ki se ob vsaki priliki trkajo na svoje »slovenske prsi poudarjajoč svojo nacionalnost, zahajajo skoraj dosledno v nemške ali vsaj nemčurske lokale. Celo ugledni gospodje, politični eksponenti, so stalni gostje v takih lokalih. Seveda jim slede njihovi podrejeni oziroma politični podvrženci. Slovenske gostilne pa so prazne in so žrtve poštenega slovenskega in jugoslovenskega značaja. Zato — malo več narodne zavednosti!

— **Sestanek in prva vaja** za gledališki balet bo to soboto, dne 18. t. m. ob 17. uri popoldne v tukajšnjem gledališču. Gospodične, ki so se prijavile, naj pridejo polnoštevilno. Tam se sprejemajo še nove prijave.

— **Kaj je z novo tržnico?** Nedavno smo v našem listu obravnavali vprašanje nove mestne tržnice v Mariboru z željo, da nam gospodje na mestni občini dajo potrebna pojasnila. Ob prevzemu občinskega gospodarstva je bilo vprašanje zgraditve nove in higienične tržnice na dnevnem redu in bilo je nešteto obljub, da bo Maribor v najkrajšem času dobil tržnico, ki jo tako zelo potrebuje. Od tega je poteklo že dovolj časa, da bi lahko postavili pet tržnic. Tudi tokrat je ostalo samo pri obljubah, s katerimi pa se mariborske gospodinje in davkoplačevalci nikakor ne morejo in nočejo zadovoljiti. Izbran je že prostor za novo tržnico, napravljeni so tudi potrebni načrti, menda je odobren tudi kredit, zato nam je nerazumljivo to odlašanje. Vsak dober gospodar je zvest dani besedi, zato upamo, da bo tudi to vprašanje vendar kmalu rešeno.

— **Mariborčani na državnih strelskih tekmah.** Državnih strelskih tekem v Beogradu, ki so združene s proslavo 50letnice Strelјačkega saveza, sta se za mariborsko strelsko okrožje udeležila komandant mesta general Stanojlović in Hinić. Kakor doznavamo, sta doslej dosegla zastopnika Maribora zelo zadovoljive uspehe.

— **Žalna seja.** Mariborski Češki klub je imel v sredo zvečer žalno sejo za blagopokojnim prezidentom bratske Češkoslovaške T. G. Masarykom. Ob tej priliki so odposlali sožalno brzojavko. V nedeljo ob 10. dopoldne bo v Narodnem domu žalna prireditev Češkega kluba, na katero opozarjamo vsa nacionalna društva in ostalo občinstvo. Počastimo spomin velikega Slovana in iskrenega prijatelja našega naroda!

— **Svojega brata obstrelil.** V Voseku v Slovenskih goricah je 10letni viničarjev sin Štefan Knuplež iztaknil očetovo lovsko puško, ki je bila nabita s šibrami, česar pa deček ni vedel. Med igro se je puška sprožila in šibre so zadele 3letnega brata Josipa, ki je revarno ranjen na desni nogi. Mladega poškodovanca so nemudoma prepeljali v mariborsko bolnico.

— **Gradnja novih carinskih stražarnic.** Skoraj bodo pričeli z gradnjo novih carinskih stražarnic v Gornji Radgoni in Gornjem Cmureku. Predvideni stroški znašajo preko 135.000 dinarjev.

— **Pomen tekstilnega tečaja v Mariboru.** Znano je, da je Maribor eno najvažnejših središč tekstilne industrije. Prav tako je tudi dejstvo, da so pri nas zaposleni inozemski strokovnjaki, ki mnogokrat zelo škodujejo našim kvalificiranim delavcem. Prav iz teh razlogov je leta 1935 ustanovilo Društvo privatnih nameščencev v Mariboru s pomočjo nekaterih tukajšnjih industrijalcev tekstilni tečaj, ki je dvoleten. Prvi absolventi so letos končali tečaj in so zelo hitro dobili zaposlitev. Delodajalci so z njimi zelo zadovoljni in videti je, da bodo naši ljudje kmalu lahko zasedli vsa mesta inozemskih strokovnjakov.

— **Oj ta nesrečna ljubezen.** Pri Sv. Janžu na Dravskem polju se je v torek zvečer naveličala življenja 17 letna posestnikova hčerka Ivanka P. Ker jo je zapustil fant, je izpila večjo količino ocetne kisline. Ko so obupnako našli, je bil že nezavestna. Takoj so poklicali mariborske reševalce, ki so mladenko prepeljali v bolnico. Obupankino življenje je v veliki nevarnosti.

Iz Kranja

— **Kranj ob Masarykovi smrti.** O smrti češkega prezidenta dr. T. G. Masaryka so Kranjčani zvedeli opoldne iz radio poročila. Na poslopju Narodnega doma, gimnazije in hotela »Jelen« so že v torek popoldne zavihrale črne zastave, dočim so jih ostali meščani izobesili včeraj zjutraj. O Masaryku kot državniku in voditelju češkega naroda so se Kranjčani imeli priliko poučiti iz številnih proslav, katere so že več let prirejala ob rojstnem dnevu velikega pokojnika društva: »Češka beseda«, Sokol in JČ liga in je bil 7. marec tudi za nas Jugoslovene vsako leto velik praznik. Nič manj nismo počastili Masaryka ob češkem državnem prazniku. Zastopniki »Češke besede« so takoj v torek zvečer v salonu lotela »Jelen Masarykovo sliko, pred katero so se tolikokrat zbirali na proslavah, ovili s črnim trakom, jo okrasili s šopki in prižgali svečo. Sokolsko društvo in JČ liga pripravljata svečan komemoracijo.

— **Spominu prezidenta dr. T. G. Masaryka** se poklonijo Češkoslovenska Beseda, Jugoslovensko-Češka liga in Sokol v nedeljo ob 11. uri v Narodnem domu. Obleka temna, za sokolsko članstvo kroj in žalni trak.

— **10 kg težkega sulca je ukradel.** V Savi, kjer ima ribolov v zakupu g. Rica Mayr, je bil med ribjim zarodom tudi 8 do 10 kg težak in skoraj meter dolg sulec. G. Mayr je tega sulca lovil že pet let, pa se mu je vedno izmuznil. Na praznik popoldne pa je sulc na lovu za ribami priplaval v bližino Majdičevega mlina, kjer je zatok vode izpod turbin, ki so nekoč služile za pogon mlina. Tu je sulc naenkrat obtičal v tako nizki vodi, da ni mogel ne naprej ne nazaj. Morda se je pognal preveč na suho, morda so zaprli vodo in sulc ni mogel več s curkom nazaj. Sulca je zagledal neki delavec, stopil je k vodi, ga pobil in ga odnesel. Njegovo početje je opazovalo s savskega mostu mnogo ljudi. Fant je skušal ribo prodati v kaki gostilni, potem pa so jo spekli in pojedli nekje na Gorenji Savi. Seveda bo fant kaznovan.

— **Kranj. gasilci na velesejmu.** Dobre reklame za svojo veliko tombolo, ki bo letos dne 3. okt., so se domislili kranjski gasilci. Na razstavišču ljubljanskega velesejma so zgradili zelo lep, zunaj in znotraj arhitektonsko dovršen paviljon, ki je vzbujal splošno zanimanje, velik je pa 5x3 metre, vse štiri stene so steklene. V paviljonu so razstavili vse glavne dobitke kot avto, dvoje motornih koles, zložljiv kajak, moško, damsko in otroško kolo. Obenem so delili posetnikom velesejma reklamne listke, katere so ljudje sprejemali z največjim veseljem. Ta velikopotezna reklama bo tomboli gotovo v korist, paviljon pa bo zdaj postavljen v Kranju.

— **Sokolski pevski zbor** ima za nastop ob žalnem zboru v soboto zvečer ob pol 9. uri pevsko vajo v Narodnem domu. Vodi g. Matul. Obvezno za brate in sestre. Zdravo!

— **V nedeljo in na praznik avtobus k nekaterim opoldanskim vlakom ni vozil.** Ljudje so bili neznansko ogorčeni radi tega postopanja in je več potnikov, ki so se zanašali na avtobus, zamudilo vlak. Jezili so se pa tudi oni, ki bi se radi peljali v mesto. Podjetnik naj takih poizkusov ne dela več, ker je po zakonu dolžan izdrževati na progi red.

— **Električna ga je ubila.** V torek zvečer okrog 8. ure je posestnik Jožia Rozman v Dupljah nekaj popravljal električno napeljavo. Pri delu je pa prišel v stik z električnim vodom, ki je Rozmana usmrtil. Na dlani leve roke je imel manjhno opeklino. Rozman je najbrž stal na mokrih tleh ali cementu, ker je bil na mestu mrtev. Iz Kranja so takoj poklicali zdravnika, ki se je skoro vso noč trudil, da bi ponesrečenca z umetnim dihanjem spravil v življenje, toda ves trud je bil zaman. Z nesrečno Rozmanovo družino sočustvujejo vsi vaščani. Pokojnik je bil brat kranjskega avtomehanikarja Franca Rozmana.

Iz Trbovelj

— **Zračni napad na Trbovlje.** V sredo ob 17. uri so bili nenadoma dani signali, da se bližajo »sovražna« letala. Signale o bližajoči nevarnosti je dajala glavna rudniška sirena na Gvidi, lokomotive na dnevnih kopih, obenem pa je tudi po cerkvah bilo plat zvona. V akcijo je takoj stopila tukajšnja protizračna obramba, ki se je zbrala v svojih kvartih. Zlasti delavni so bili v rudniškem gasilskem domu na Vodah, odkoder se je vsa obrambna akcija vodila. Vse je šlo v najlepšem redu. Točno ob 17. uri je prispelo nad Trbovlje letalo, ki pa ni vrglo nobenih »bomb«, kakor se je pričakovalo. Prebivalstvo se je na signale o bližajoči nevarnosti že navadilo in se je takoj podalo v varna zavetišča. Za ureditev prometa so skrbeli posebni organi obrambe. V bodoče pa je treba spraviti tudi otroke v varno zavetje, ker ne gre, da bi odrasli upoštevali odredbe obrambnega odbora, otroci pa v gručah dirjajo za obrambnimi ekipami in povsod pasejo svojo radovednost. Starši naj v bodoče strogo zabičijo otrokom, da se ob letalski obrambni vzbuni takoj podajo domov, da se ne bi pripetila kaka nesreča v slučaju, da bi v bodoče kako letalo metalo »bombe«, ki, četudi so papirnate, lahko povzročijo človeku poškodbe. V ostalem je bila vaja izvedena brezhibno in so se vse obrambne ekipe po svoji spretnosti in urnosti odlikovale.

— **Tržni dan.** Na tržnem prostoru je bilo v sredo, ko je bil plačilni dan delavstva, precej živahno. Zlasti mnogo so kmetice prinesle na trg sadja, malo pa jajc, ki so se v zadnjem času podražila. Danes so jih prodajale po 11 do 12 za kovača. Podražile so se tudi češplje, ki so bile na trgu, četudi slabe, po 5 din kg. Pač pa so bila poceni jabolka, ki so jih prodajali kmetje z Dolenjske, ki so pripeljali na trg krompir in sadje, po 2 din kg. Isto ceno so imele tudi hruške. Danes je bilo na trgu tudi zelje, ki so ga nekatere branjevke prodajale po 3 din kg. Zelje se letos po vsej priliki ne bo pocenilo, ker ga bo le malo. Zato bo treba misliti letos na repo, ki jo bodo morali ljudje v večji množini kisati namesto zelja. Obilo je bilo na trgu tudi zelene paprike in sicer po 6 komadov za 1 din. Paradižniki so še vedno po 2.50 do 3 din kg, kumare pa po 1 din kg. Breskve imajo staro ceno 5 din kg, tudi cena perutnini se ni spremenila. Novi krompir pa je po 1 din kg, ali 24 din mernik.

— **Obvezna telesna vzgoja mladine.** Uprava občine poziva vse v občini bivajoče mladeniče od 14. do 20. leta starosti, da se brezpogojno udeleže začetnega pouka o obvezni telesni vzgoji, ki bo v nedeljo, 19. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v obeh šolah, t. j. na Vodah in v Trbovljah. Zbirališče je za one, ki stanujejo v šolskem okolišu Trbovlje-Vode na dvorišču Vodenske šole, za one pa, ki stanujejo v šolskem okolišu trboveljske šole, na dvorišču te šole. Udeležba pri pouku je obvezna po zakonu o telesni vzgoji naroda in se mora vsak izostanek opravičiti, sicer zadenejo izostalega vse zakonske posledice.

Radioprogram

Sobota, 18. septembra.

12.00: Plošča za ploščo, pisana zmes: godba vesela in pesmice vmes. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo, pisana zmes: godba vesela in pesmice vmes. — 14.00: Vreme. — 18.00: Za delopust (radijski orkester). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Belokranjci in njihova pokrajina (prof. Ivan Simonič, Ljubljana). — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Muzikalen pisan večer pod geslom: Počitnice so mimo, spet stari tek začnimo! Sodelujejo Šornov šramel, sestre Stritarjeve in člani rad. igr. družine. Spored sestavil in vodi Ipi. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radijski jazz. — Konec ob 23. uri.

MALI OGLASI
Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO
Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 9 Din

HOLANDSKE CVETNE GOMOLJE
hijacint, tulipanov, narcis, krokusov itd. nudi Sever & Komp. Ljubljana. 2161

KLIŠEJE
JUGOGRAFIKA
PETRANOVA 23

Za šolarje
obleke, perilo, Hubertus plašče itd. Dober nakup.
PRESKER
Sv. Petra cesta 14.

POUK
Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 9 Din

TEČAJI NEMŠČINE
v Delavski zbornici. Večerni za odrasle, dnevni za mladino. IV. stopnišče, pritličje, levo. (Iz Čopove ulice, pred kavarno). 2055

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5
IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knaflјeva ulica štev. 5

Ženstvo pogumno zahteva:

Vrnite nam, kar ste nam vzeli!

Ljubljana, 17. septembra

Posebno značilno je za naše razmere in čas, da si upajo o najpomembnejših socijalnih vprašanjih javno spregovoriti skoraj samo organizirane žene. Zdi se, da je dandanes celo greh odkrito povedati, kaj nas boli in kaj je nezdravega med nami ter da se tega greha najbolj boje moški. Snoči je zopet sklicala Jugoslov. ženska zveza, sekcija za dravsko banovino, naša najmočnejša ženska organizacija, zelo potrebno in prav nič zapoznelo zborovanje; na njem se je manifestirala enotna zahteva uradništva, delavstva, pripadnikov svobodnih poklicev, gospodinj itd. po zboljšanju socialnih razmer ter po odpravi neznosnega neskladja med nizkimi plačami in čedalje večjo draginjo. Zborovanje je bilo ob 20. v dvorani Delavske zbornice.

VSI SMO PRIZADETI

Takoj se je pokazalo, da gre za življenjsko vprašanje v pravem pomenu besede vseh plasti prebivalstva, ki živi od svojega umskega ali ročnega dela. V začetku je morda mislilo manifestirati za izboljšanje socialnega položaja našega nameščenstva predvsem naše ženstvo, a zborovanje so prisostvovali pripadniki vseh plasti uradništva, nameščencev, upokojencev delavstva itd. Dvorana je bila mnogo pretesna za številne zborovalce. V čast pa moramo šteti moškim vsaj to — če že ni bilo sklicano zborovanje na njihovo pobudo — da so se zborovanja udeležili v lepem številu Zborovanje je vodila predsednica JŽZ ga. M. Govekarjeva, ki je v nagovoru ugotovila, da smo zaradi naraščajoče draginje in znižanja prejemkov uradništva prizadeti vsi, če ne neposredno, pa posredno. Najprej so znižali plače in vzeli doklade državnim nameščencem, kar je bil zgled samoupravam, da so tudi one znižale plače svoji muslužbencem. In tako se je nadaljevalo; oslabljena je bila kupna moč, kar je pač vplivalo tudi na produkcijo. Zato so bili zaradi znižanja uradniških plač in pokojnin prizadeti tudi trgovci, delavci, obrtniki... Čas je, da se končno zganemo, zlasti še, ker smo zdaj še tem bolj prizadeti zaradi podražitve življenskih potrebščin.

KDO JE DRŽAVA?

Kako globoko ter usodno posega v življenje meščanov neskladje med prejemki uradništva, delavstva in upokojencev in med visokimi cenami življenjskih potrebščin, je prikazala ga. prof. Vodnikova s svojim poročilom. Predvsem je dokazovala, da država ni in ne morejo biti le tisti moški, ki odločajo v javnih zadevah skupnosti; državo sestavljajo tudi žene, ki čutijo vso odgovornost za njeno usodo in za njo tudi delajo, kolikor jim pač moški še puste se javno udejstvovati. Žene so v državi — čeprav niso volilke — najmočnejša, četudi nevidna moralna sila. Kaže pa da kljub temu žene nihče izmed tistih, ki delajo napačne socialne gospodarske račune, ne upošteva. S samo potezo peresa ji vzamejo skromne prejemke — družinske doklade — kakor da bo prav tako lahko delala in živela vnaprej.

DRUŽINA BREZ GOSPODARSKEGA TEMELJA

Zdaj se baje napoveduje revizija zakona, ki je poročeni ženi odmeril tako krivično plačilo. Toda, kako naj žene zdaj dokažejo gospodom, kako napačni so njihovi računi, ki ne ugonabljajo samo gospodarskih, temveč tudi etične vrednote? Kako bi jim naj dopovedale, s kakšnim ponižanjem prejemajo skromne plače — ki so jim odvzeli draginjske doklade — da prejemajo samo za dvojno delo doma in v službi le eno, nedovoljno plačico!? Ogrožena je družina, ki nima več gospodarskega temelja, žena se pa udejstvuje v poklicu — ako še sploh ima službo — z zagrenjenostjo in malodušjem.

Oglašajo se zopet nekateri nasprotniki dvojnega zaslužkarstva, toda pogosto prav tisti, ki zaslužijo morda petkrat ali desetkrat več sami kakor dva človeka. To je pač eden izmed pojavov čudovite gospodarske politike, da hočejo vse proračune sanirati z odtegljaji od prejemkov najrevnejših ljudi. Čudno je, da dandanes mladi ljudje ustanavljajo družine, če jih že to državotvorno dejanje velja na mesec 500 din. Ali bi to ne bila krasna nagrada za konkubinat?

Zakon ne loči državljanov v dve vrsti, to ločitev je ustvarila samo finančna kraksa. Toda prizadeta ni bila le žena, temveč predvsem družina, ki je temelj države. Skoraj cinizem je še govoriti o svetosti materinstva in se zavzemati za čim višje število porodov, ko niti žena sama, bodisi kot gospodinja ali uradnica ne prejme, kar ji pripada.

Govornica je ob koncu izrazila upanje, da bodo tožbe in pritožbe žen kljub vsemu našle kje odmev, čeprav je težko verjeti, da bi prodrle v kabinete ter do src in možgan, ki odločajo o naših življenjskih vprašanjih.

ZAHTEVAMO!

Resolucija, ki je bila sprejeta v polnem soglasju, je kratka in odločna:

Žene, zbrane na zborovanju 16. sept., zahtevamo: da se prejemki javnim nameščencem, upokojencem in delavcem zvišajo tako, da bodo primerni dostojnemu življenskemu minimu in da si bodo mladi nameščenci lahko ustvarili družino; da uradništvo zopet dobi družinske doklade za ženo in otroke; da dobe draginjske doklade vsi javni nameščenci in poročene nameščenke.

SOGLASJE ŠTEVILNIH ORGANIZACIJ

Zahteve ženstva so podprle še številne izjave neštetih stanovskih organizacij. Večino izjav so prečitali zastopniki posameznih organizacij, druge pa prireditelike zborovanja. Najprej je spregovorila zastopnica Zveze gospodinj ga. Pavla Hitti, ki je v kratkem poročilu dokazovala, kako silno trpe številne družine v pomanjkanju ter bedi in kakšne težkoče mora premagovati gospodinja, če hoče prehraniti družino. Statistični podatki dokazujejo, da je v mnogih naših krajih do 15% nedovoljno hranjenih šolskih otrok. — V imenu JUU, sekcije za dravsko banovino je podal solidarnostno izjavo tajnik M. Kumelj. Naglašal je, da se vprašanje povišanja prejemkov nameščencev tiče vseh plasti prebivalstva, saj so v dandanašnjem gospodarskem sistemu vsi stanovi v tesni medsebojni odvisnosti. Predvsem pa gre zato, da obvarujemo popolnega gmotnega in moralnega propada družino kot osnovno celico države. Govornik se je zahvalil JŽZ, da je sklicala tako pomembno zborovanje.

Solidarnostne izjave so predložile še naslednje organizacije: Dravska sekcija uradnikov poštne stroke, Društvo državnih upokojencev, Združenje gledaliških igralcev, Združenje učiteljev meščanskih šol, Profesorsko društvo, Združenje upokojenih državnih in samoupravnih uradnikov v Mariboru, Združenje jugosl. narod. železničarjev in brodarjev, Združenje drž. uradnikov računske stroke, Dravska sekcija uslužbencev finančne kontrole, Združenje uradnikov poštne hranilnice, Zveza obrtnih društev, Združenje davčnih uradnikov, Zdravniška zbornica, Združenje sodno administrativnega osobja, Društvo upokojenih učiteljev, Združenje zemljiško knjižnih uradnikov, Zveza društev »Šola in dom«, Kolo jugosl. sester, Društvo sodnih izvrševalcev, Združenje tiskarnarqev in Klub Primork.

Zborovanje je zaključila predsednica ga. Govekarjeva z izpodbudnimi besedami, da moramo trkati, dokler se nam ne bo odprlo in da mora glas zborovalcev postati tako glasen, da se bo slišal v Beograd.

Gospod „dohtar“ obsojeni

Po deželi je ljudem izdiral in plombiral zobe, vrtalni stroj je pa nosil kar s seboj v aktovki

Ljubljana, 17. septembra.

H glavni razpravi gospod dohtar niso prišli, čeprav so prejeli vabilo. Pač pa je prišla njih klijentela. 27 let staremu Karolu M. so namreč po deželi prav spoštljivo rekli gospod dohtar in onikali so ga.

Obtožencu je državni pravdnik očital, da je v juliju lani v Jakovici napravil Faciji Antonu umetno zobovje, čeprav obtoženec nima koncesije za zobarstvo. Karel mu je vdelal v čeljusti šest novih zob. Neka ženska je Faciji rekla, kako je grd, ker nima vseh zob. Gotovo je hotel biti Anton tej ženski bolj všeč kot je že bil in je z radostjo sprejel vest, da so prišli neki gospod dohtar iz Ljubljane, ki tudi nove zobe vdevajo, če je potreba. Sicer je pa Facija med preiskavo izjavil, da je z umetnim zobovjem prav zadovoljen in mu ni žal, da so ga stali 300 din. V pismenem zagovoru je obtoženi padar trdil, da mu je ta pacijent plačal samo 150 din. V tem primeru je bilo treba verjeti pacijentu. Gospod dohtar bi pa gotovo glede honorarja molčali, če bi vedeli, kako je bil pacijent zadovoljen z umetnimi zobmi.

Nekemu sorodniku tega pacijenta je obtoženec izdrl zob in zahteval kot honorar 15 din. V decembru lani je plombiral dva zoba Jeri Šebenik v Lazah za 50 din, jeseni lani pa tudi dva zoba Nadlišku Matiji za 55 din. S tem Nadliškom je imel gospod nepričakovano smolo, zaradi katere se je moral pred sodnikom zagovarjati. Nadlišek je po ordinaciji imel še hujši zobobol kot pred njo. Poklical je dohtarja in mu rekel, da bolečin ne more več prenašati. Dohtar mu je plombirana zoba spet odprl in ju namazal z neko tekočino ter odšel. Bolečine so bile čedalje hujše in Nadlišek je moral v ordinacijo k pravemu zobozdravniku v precej oddaljenem trgu. 48-krat je prišel, preden sta bila zoba ozdravljena in plombirana. Sodniku je našteval po vrsti vse stroške in je naštel okrog 1500 din. To škodo naj mu lažni dohtar povrne.

Obtoženi M. je v pismenem zagovoru izjavil, da je pripravljen poravnati škodo, ako jo Nadlišek primerno zniža. V svojo obrambo je še napisal, da se prav dobro spozna na vsa zobotehniška dela in da ni zahteval nobenega honorarja. Kar so mu pacijenti dali, so dali prostovoljno, in manj so mu dali kakor je zaslužil. Pripomnjam, je bilo zapisano v zagovoru, da sem dovolj strokovnjaško izvežban v tej stroki in da sem zobe izdiral in plombiral po deželi, da sem kaj malega zaslužil. Vsi pacijenti razen Nadliška lahko potrdijo, da sem jim strokovnjaško plombiral zobe. Pri Nadlišku bi moral zdraviti korenine, pa nisem imel časa.

Ta gospod dohtar torej ni utegnil Nadlišku korenine zdraviti, pa jih ni pustil v miru, temveč jih je enostavno plombiral. Mislil si je najbrže, če bo šlo, bo šlo. Pa ni šlo... Stroj za vrtanje je nosil vedno s seboj v večji aktovki. Kar v hiši pacijentov je stroj sestavil in vrtal v čekane ter vlival v luknje plombirni svinec.

Ker še niso bili kaznovani in ker so deloma priznali, jih je sodnik g. Gorečan obsodil pogojno na 900 din kazni ali na 15 dni zapora. Nadlišek bo pa moral s civilno pravdo izterjati denar za škodo od gospoda dohtarja.

NA NEVARNI POTI

Sejmar Tone je bil zelo vljuden in ponižen. Lepo je prosil sodnika in državnega pravdnika, naj oprostita, ker ne bo nikoli več kradel. Sodnik mora soditi in ne odpuščati, državni pravdnik mora pa tožiti. Z vso svojo sejmarsko zgovornostjo se je Tone trudil, da bi mu to pot spregledali, kar pa seveda ne gre. Pravica ima vedno odprte oči in ne more enega zatisniti, če obtoženec še tako lepo in ponižno prosi.

Tone je ukradel 15 parov čevljev, katere je neka trgovka shranila v skladišču Tonetove matere. — Zakaj ste pa vzeli čevlje? ga je vprašal sodnik. — Gospod sodnik, saj nisem bil pri pravi pameti.

Sodnik: Saj ste bili že kaznovani zaradi tatvine!

Obtoženec: Res je, ampak danes sem zadnjikrat pred vami. Nikoli več ne bom kradel. Škodo bom pa tudi povrnil. Štiri pare je dobila že nazaj, okrog 800 din ji bom pa vrnil v petih tednih. Veste, gospod sodnik, zdaj se začne naša sezona. Jutri bom že odpotoval na sejme po deželi.

Ukradene čevlje je Tone prodal neki starinarici po 15 din par. Štiri pare pa so še našli na starini in jih zaplenili ter vrnili lastnici.

Državni tožilec: Tisto branjevko bo treba tudi še prijeti.

Sodnik: Predlog za kazenski pregon je že itak tu.

Obtoženec: Gospod predsednik in gospod državni tožilec, res mi je hudo, da sem moral sem priti. Prosim za milo kazen.

Sodnik: Pa na starino ste jih nesli po 15 din par. Ta je lepa. Jaz bi tudi hotel kupiti čevlje po 15 din par, pa jih po tej ceni pošteno gotovo nikjer ne bom dobil.

Tone je bil obsojen na mesec dni zapora in na plačilo stroškov. Tako, mu je rekel sodnik za slovo, mesec dni, da ne boste pozabili, da se ne sme krasti novih čevljev in jih prodajati na starini po 15 din. Ali sprejmete kazen? Povem vam pa, da ste že na nevarni poti in ne več daleč od poklicnega tatu!

Tone je izjavil, da sprejme kazen in dovolili so mu, da jo bo nastopil šele v decembru.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ali ste dobre gospodinje?

25 vprašanj — dobra gospodinja lahko odgovori trdilno samo na pet

Dobro voditi gospodinjstvo je tudi umetnost. Malo je žen, ki znajo vladati svojemu domu, možu in otrokom. Mnogo se zahteva od dobre gospodinje, saj so zahteve zakonskih mož doma mnogo večje, kakor zunaj. Poglejmo, kaj vse mora znati in vedeti dobra gospodinja, na kaj se mora ozirati in kaj upoštevati, koliko mora žrtvovati svoje osebnosti in kolikokrat zatisniti eno oko, če hoče, da bo doma vse v redu. 25 je tu naštetih vprašanj in vsaka gospodinja naj jih skrbno prečita, da bo odgovorila na nje trdilno ali nikalno. Če bo lahko odgovorila na 20 vprašanj nikalno in samo na 5 trdilno, je dobra gospodinja. S pojemajočim številom nikalnih odgovorov in z naraščajočim številom trdilnih pa mora njeno notranje zadovoljstvo pojemati.

1. Ali imate v jedilnici mizo za 10 oseb, čeprav nikoli ne prirejate pojedin, v svoji sobi pa pisalno mizo, čeprav pišete samo listke za nakup — na robu kuhinjske omare za posodo?

2. Ali hodite kupovat tudi petkrat na dan četrt kile sladkorja, ščepec zmletega maka, škatlico vžigalic, limono in zelenjavo za juho?

3. Ali vas spravi v silno zadrego zvonec, ki zapoje dopoldne, ko stoji pred vrati nepričakovan gost?

4. Ali trdite o vsaki novi jedi, ki vam ne diši, da bi jo kuhali, da bi je noben član rodbine ne jedel?

5. Ali pletete pulovre, jopice, čepice, rokavice in nogavice sebi, otrokom, možu, tašči, teti, babici in bodočemu nečaku?

6. Ali trdite o delovnem plašču, da je odveč?

7. Ali hodite ob koncu meseca k mamici ali prijateljici, ker ste »zašli to pot ne po svoji krivdi in izjemoma v neprijeten finančni položaj«.

8. Ali imate generalno pospravljanje vsakih 14 dni in majete zaničljivo in začudeno z glavo nad prijateljico, ki pospravi stanovanje temeljito samo enkrat na mesec, ker ima doma vse v redu?

9. Ali morete odgovoriti zvečer možu, če vas vpraša, kaj mislite o pomenu korespondence med Chamberlainom in Mussolinijem?

10. Ali mislite, da je majhen šopek svežega cvetja vsak dan pri obedu na mizi ceremonija ali samo opravilo judi, ki nimajo važnejših opravkov?

11. Ali odgovarjate na vprašanja svojih otrok z običajnim »pusti me pri miru, nimam časa«?

12. Ali se spominjate še zvečer v kavarni, da se vam narastek ni posrečil?

13. Ali kupujete svojim otrokom na izprehodu zdaj bonbone, zdaj čokolado, zdaj sladoled, zdaj zopet balončke?

14. Ali najde vaš mož tu pa tam čist papir na pisalni podlagi ali v novinah zatrgano poročilo, nanašajoče se na njegovo delo?

15. Ali imate vsak mesec tri dni domačo šiviljo?

16. Ali vas staneta rouge in puder več, nega sadje in mleko?

17. Ali ste ogorčeni nad tem, da ima gospa X vsak teden eno uro petja, gospa Y da je že prečitala zadnjo številko moderne revije, gospa Z ima pa že zopet nov strojček za testo?

18. Ali pošljete vsak mesec svoj kostum v likalnico?

19. Ali imate v omari obleke, ki jih oblečete enkrat na leto?

20. Ali ne znate ležati pol ure na dan mirno na divanu ali v naslanjaču na verandi?

21. Ali vas strašno utruja, če ponavljate s svojo hčerko četrt ure nemško lekcijo, ko vam mine pol ure v pomenku s sosedo pred hišo hitreje, nego se nadejate?

22. Ali vas bole noge vedno, kadar bi rad šel vaš mož z vami malo na izprehod?

23. Ali se posmehujete delovnemu načrtu?

24. Ali polnite svojo omaro po moževih prejemkih ali po svojih željah in zahtevah?

25. Ali ste trdno prepričani, da si ne morete nikoli pritrgati deset minut časa za telovadbo?

Levanevski izgubljen?

Poveljnik stanice Severni tečaj Papaninov poroča, da se pričenja v stanici polarna zima. Od 1. do 10. septembra se je poostril mraz, temperatura pade do —.15 stopinj. Rusi na ledeni gori se pripravljajo na prezimovanje. Zagotoviti si morajo dostop do odprtega morja, kajti na ledeni gori je vsa voda, ki je je bilo še nedavno v izobilju, zamrznila in jezerca so se pokrila z debelo skorjo ledu. Ostal je en sam »vodnjak«, ki so ga zavarovali z ledenimi ploščami. Šotore so obložili z vrečami, napolnjenimi s perjem, ki toploto dobro izolira. Ponovno so izmerili morje, ki je globoko pod ledeno goro 4393 m. V oblasti okrog severnega tečaja so utihnili vetrovi in zdaj morajo Rusi sami poganjati dinamo, če hočejo imeti električni tok za oddajno postajo.

Letala pilota Zadkova, ki se je ponesrečilo nekje v bližini severnega tečaja, kjer je Zadkov iskal Levanevskega, še niso na-

šli. Iskanje Levanevskega bodo morali v kratkem ustaviti. Poleti, na katerih se mora letalec spustiti nizko, da bi mogel preiskati krajino, postajajo nevarni. Upanje, da bi našli Levanevskega in njegova tovariša, je že malo. Vse kaže, da je postal slavni ruski letalec žrtev večnega ledu.

Otok samomorov

Japonski otok Oshima je že od pamtiveka opevan zaradi svojih naravnih lepot. Zadnje čase je pa zaslovel tudi po samomorih. Na Japonskem si konča vsako leto življenje okrog 15.000 ljudi. Ljudje, ki razumejo japonsko dušo, trdijo, da se Japonec ne boji tako smrti kakor Evropci, zlasti zato ne, ker misli, da bo po smrti živel naprej in sicer tam, kjer si je življenje končal. Zato si Japonci izbirajo za samomor najlepše kraje in otok Oshima je kot nalašč ustvarjen za to.

Vlada je kmalu spoznala, da je postala samomorilna epidemija resna nevarnost za japonski narod. Zato si prizadeva preprečiti ljudem izlete na otok Oshima, kolikor se to pač da. Prepovedala je izdajati vozne listke samo za otok in zahteva, da morajo potniki obenem kupiti tudi vozne listke za povratek. Otok Oshima pa ni priljubljen samo med samomorilci, temveč tudi med turisti, ki cenijo njegove naravne lepote. Radi pa hodijo nanj tudi radovedneži gledat, kako skačejo samomorilci v žrelo ognjenika.

Od sužnje do dame

V nekem pariškem penzionatu se šola zamorka, ki je izredno nadarjena in kaže veliko veselje do znanosti. Francoske sošolke, med katerimi je zelo priljubljena, jo kličejo Ninon. Zamorka ima za seboj bogate izkušnje. Doma je iz pragozdov zapadne Afrike. Nekoč so njeno rojstno vas napadli divjaki sosednega plemena; njo so ujeli in prodali kot sužnjo. Bilo ji je 14 let, ko je prišla k nekemu plantažniku, kjer je moral delati na polju. Najbrž bi bila še zdaj tam, da je ni odkrila Američanka Amy Hillersova na svojem potovanju po zapadni Afriki. Hillersova se je ustavila tudi pri dotičnem plantažniku, kjer je mlada zamorka obrnila nase njeno pozornost.

Američanka je hotela kupiti od plantažnika zamorsko sužnjo, pa je bil mož kavalir in ji jo je podaril. Vzela jo je s seboj in poskrbela za njeno vzgojo. Zamorka se je zelo pridno in lahko učila. Hillersova jo je poslala v francoski penzionat, da se nauči francoščine, potem bo pa spremljala svojo dobrotnico po svetu kot dama.

OTROŠKA LOGIKA

— Mamica, odkod prihajajo otroci?

— Starši jih kupujejo, sinko.

— To pa že ne bo res. Če bi jih kupovali, bi jih imeli bogati več kakor revni.

Andre Armandy: 91

Princesa Symianova

Roman

— Pozor, evo ofenzive!

Robert se jima je bližal sam. Poklonil se je Angležinji in ji poljubil roko.

— Oprostite mi, prosim, gospa; nujno moram govoriti z najinim prijateljem. Ali dovolite?

In ne da bi čakal na odgovor je potegnil grofa za seboj.

— Lady Hawkstonova želi govoriti z vami, — mu je zašepetal na uho.

— Nimam ji kaj povedati.

— Razumeti me morate... mu je prigovarjal de Mervent, loveč njegov pogled.

— Nič, vam pravim, — ga je prekinil grof nejevoljno. Potem je pa pokazal na lady Killfenorovo, rekoč:

— Oprostite, damo spremljam.

In obrnil se je v drugo stran, da bi mu ne bilo treba srečati obupanega pogleda oči, opazujočih ga od daleč. Vrnil se je k ponosni Heleni, ki ga je vsa srečna zmagoslavno odvedla.

Ves večer bi se bilo lahko nepoučenemu gledalcu zdelo, da grof Robert de Brancelin navdušeno ljubimkuje z lady Heleno. Spremljala je njegovo ljubimkovanje z ostentativnostjo neodvisne žene, stoječe visoko nad predsodki drugih ljudi.

In vendar bi bil presenečen, kdor bi ju bil slučajno presenetil med njunim pogovorom, tako brezpomemben je bil. Ob pogledu na grofa in lepo Angležinjo, kako sta si gledala v oči in kako je eden željno lovil besede drugega, bi bil človek mislil, da ima prej seboj dva zaljubljenca. V resnici pa nista prekoračila meje prazne banalnosti in ves njun pomenek je slonel le na mimiki.

To je bila samo družabna pogodba, spontano in molče sklenjena samo zaradi Stašine prisotnosti. S to komedijo sta si oba lajšala svojo grenkobo, ne da bi se bila poprej o tem domenila. Robert je bil nezadovoljen sam s seboj in ni kazal nobenega veselja prekoračiti to mejo. Njegova verna spremljevalka pa menda ni bila zadovoljna s tako trmo.

Lady Killfenorovi bi bilo gotovo po volji, če bi bil Robert jemal svojo vlogo resno, vendar jo je pa njegova brezbrižnst do Lady Hawkstonove samo vzpodbudila k nadaljnim odgovorom. Želela si je razburljivega prizora, v katerem bi sama odnesla zmago, ko bi bila njena rivalinja ponižana. Rada bi bila našla učinkovito sredstvo, da bi bila pridobila zase grofa, da bi padla nepremagljiva oavira med njima.

In res je kazalo, da se ji bo želja izpolnila. Lady Killfenorova ni izzvala mučnega prizora, ni pa pozabila iskoristiti ga.

Program večera je obsegal tudi tombolo v prid kitajske sirotišnice v Zi-Ka-Wai. Lady Hawkstonova se je ponudila za razprodajo srečk. Ni treba prikrivati, da je videla v tem možnost približati se Robertu.

Tombola je imela to posebnost, da žrebanje ni bilo istega večera in da njene srečke niso imele jamstva, da bi morala katera zadeti. Nasprotno, če bi se slučajno našel med njimi dobitnik, bi zadej več milijonov ,kajti srečke tombole so bili kuponi velikega »sweepstake« v Kalkuti, velike kozmopolitične loterije, ustanovljene na letni zmagi slavnega epsomskega Derbyja.

Z eno roko naslonjena na ramo Jeana de Merventa, v drugi pa držeč nabiralno posodo je lady Hawkstonova odgovorila z drhtečim, razburjenim glasom Roberta:

— V prid francoske misije, gospod...

Njuna pogleda sta se srečala. Ponudila mu je svoje tako modre, tako blizu žareče in tako jasne oči, da je moral razumeti njihov pomen, čeprav bi ne hotel čitati iz njih. Vse je bilo zapisano v Stašinih očeh: začudenje, obžalovanje, nežnost, strah, očitek — da, vse, vse razen gneva.

Ves iz sebe od razburjenja je položil Robert na krožnik velik bankovec. Smeje se mu je Staša zahvalila potem mu je pa ponudila na izbero sveženj srečk. Robert se je obrnil k svoji spremljevalki:

— Hočete izbrati, draga prijateljica?

Priložnost se je ponudila samo enkrat in lady Killfenorova je ni hotela zamuditi.

— Nikakor ne, dragi moj, — je odgovorila smeje. — Nasprotno vam priporočam prepustiti izbiranje tej dami. Mar ni to že vnaprej določeno, namenjeno?

— Namenjeno?... Zakaj pa, gospa? — je vprašala lady Hawkstonova.

Njen glas je bil še vedno nežen, toda oči so ji že srdito žarele, ko se je Staša ozrla na njo. Angležinja se je prisiljeno nasmehnila.

— Mar ni to kupon sweepstaka v Kalkuti?

— Da, gospa!

Nadaljevala je smeje:

— Kalkuta ?.. Glej no, glej, Kalkuta.

— Tu ne vidim nobene zveze.

Izgovorila je počasi in strupeno:

— Mar ni bilo v Kalkuti, kjer ste se omožili?... Če je imel kdo zase tako srečno roko, jo mora imeti tudi za tiste, ki se za nje zanima...

Lady Killfenorova je bila izstrelila pšico in rada bi jo bila zadržala videč, kako se je Robertov obraz izpremenil. Jean de Mervent je bil zardel in čakal je na njen odgovor. Tudi Staša sama je upala. Toda sledila je samo mučna tišina.

— Razpolagajte z menoj, gospa, — je dejal atašeje resno.

Staša se je zdrznila. Dvoboj?... Mar je hotel to reči... Zopet je našla svoj prisiljeni nasmeh in obrnila se je h grofu.

— Pri nas pravijo: Sreča v igri, nesreča v ljubezni. O, da bi hotela usoda storiti za vse izjemo in vam oboje prihraniti.

Urejuje Josip Zupančič — Za „Narodno tiskarno“ Fran Jeran — Za oprave in inseratni del lista Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.